

„GYERMEKKERT”

PEDAGÓGIAI PROGRAM

PEDAGÓGIAI PROGRAM LEGITIMÁCIÓ

Az intézmény OM azonosítója: 201659	Nkt. 25.§ (1) bek. alapján készítette a nevelőtestület bevonásával az óvoda igazgatója <i>Varga Lilla</i> igazgató Ph
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások	
A Pedagógiai Programot a nevelőtestület elfogadta <i>Varga Lilla</i> nevelőtestület nevében	az óvoda szakmai munkaközössége nevében szakmai véleményt nyilvánított <i>Horváth János</i> szakmai munkaközösség -vezető
Továbbá	
a pedagógiai programot a fenntartó a 106./2025 (07.17.) határozatszámon jóváhagyta <i>AB</i> fenntartó képviseletében Ph 	
A pedagógiai program módosításának tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak <i>AB</i> a szülői közösség képviseletében	
a pedagógiai programot az óvoda vezetője jóváhagyta <i>Varga Lilla</i> Igazgató	
A dokumentum jellege: <u>Nyilvános</u> Megtalálható az intézmény honlapján:	
A hatálybalépéssel egyidejűleg érvényét veszti az intézmény 2018. szeptember 18. napjától érvényben lévő Pedagógiai Program.	
Érvényes: A kihirdetés napjától: 2025. szeptember 01. visszavonásig	

Tartalom

A pedagógiai program jogszabályi háttere	5
Intézményi adatok	6
I. BEVEZETŐ	8
II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP	8
Jövőkép	8
Gyermekekép	9
Óvodakép	11
Óvodapedagógus kép	12
Pedagógiai munkát segítő képünk	14
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	14
Az óvodai nevelés általános feladatai	14
Egészséges életmód	15
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	18
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	27
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	32
Személyi feltételek	32
Tárgyi feltételek	33
Az óvodai élet megszervezése	34
Az óvoda kapcsolatai	35
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI, TARTALMA, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	38
Játék	38
Verselés, mesélés	44
Ének, zene, népi játék, tánc	46
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	49
Mindennapos mozgás	52
A külső világ tevékeny megismerése	54
Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés	59
Munka jellegű tevékenységek	61
A tevékenységekben megvalósuló tanulás	65
A pedagógiai munka tervezése	68
Gyermekek fejlődésének nyomon követése	70
Az iskolai tanulási zavarok megelőzését támogató pedagógiai munka	72
Hagyományápolás, ünnepek, ünnepélyek, rendezvények	73
VI. SPECIÁLIS FELADATOK	76
Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	76
1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	76
2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN)	79
3. Érzékszervi- sérült gyermek fejlesztésének feladatai	82
4. Enyhén értelmi fogyatékos gyermek	83
5. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek ellátása	83
6. Pszichés fejlődési zavar miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermek	84
7. Kiemelten tehetséges gyermekek	87
8. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	88
Gyermek- és ifjúságvédelem	92
Az óvoda speciális szolgáltatásai	94
9. Boldog Óvoda	95
VII. A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁS VIZSGÁLATÁNAK MÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE	97

*„Aszavak nem adják magát a dolgot,
hanem csupán róla való érthető belátást, tudatosságot..”*

/Pestalozzi/

A pedagógiai program jogszabályi háttere

- 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról, valamint az ide vonatkozó módosítások
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 77/2025.(IV.15.) kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról

Az óvoda szabályozó dokumentumai:

- Alapító okirat
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házirend

Intézményi adatok

Intézményünk neve: Ősi Gólyafészek Óvoda és Bölcsőde

Intézményünk címe: 8161 Ősi, Iskola u. 10.

Telefonszáma: 88-496-162

E-mail: osi.ovoda2016@gmail.com

OM azonosító: 201659

Fenntartó: Ősi Község
Önkormányzata 8161 Ősi,
Kossuth L. u 40.

Férőhelyek száma: 75 óvodás

Az intézmény bemutatása

Ősi település a közép-dunántúlon, Veszprém Vármegyében található.

Az Ősi Gólyafészek Óvoda és Bölcsőde az önkormányzat által fenntartott 3 csoportos óvoda, valamint 1 csoportos bölcsőde.

A község óvodája, a családi házak között, a település nyugodt, csendes területén található.

Az óvodai csoportszobák száma 3, változatos szín és formavilágukkal kellemes komfortérzetet biztosítanak a gyermekek, felnőttek számára. Valamennyi csoportszobának egyéni arculata az ott dolgozó két óvodapedagógus egyéniségét sugározza. Berendezési tárgyai esztétikusak, színesek. Maximálisan szolgálják a gyermekcsoportok kényelmét, biztonságát. Áttekinthető környezetet biztosítanak a játékra, mozgásra, tanulásra, étkezésre, alvásra. Minden csoportnak saját öltözője, mosdója van, mely lehetővé teszi a gondozási feladatok kényelmes végzését. Jól felszerelt tornaszobánk elősegíti a gyermekek mozgásfejlesztését, mozgásigényének kielégítését.

A helyiségek a gyermekek adottságaihoz igazodó bútorzata új, modern. A berendezési tárgyai megfelelnek a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet követelményeinek.

A gyermeki tevékenységet szolgáló tárgyi, szakmai eszközök az óvodapedagógusok kreativitásának, sokoldalúságának köszönhetően megfelelő számban, minőségben állnak rendelkezésre.

Az óvoda udvar beépített és mozgatható eszközei, lehetővé teszik, hogy kedvező idő esetén, friss levegőn tartózkodhassanak a gyermekek. EU-s szabványoknak megfelelő fa és műanyag játékokkal biztosítjuk a változatos mozgáslehetőséget. Esős idő esetén megfelelő borítású talaj, fedett terasz áll rendelkezésünkre.

Legfőbb értékét településünknek a természeti környezet, a táj adja, amelyek fontos részét képezik

az óvodai nevelőmunkánknak. Séták alkalmával megtapasztaljuk az ember és a természet viszonyát, a jelen és a jövő generációk számára kedvező vagy kedvezőtlen jellegét. Ennek tükrében fontos feladatunk a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása. A gyermeket már az óvodában meg kell tanítani arra, miként lehet harmóniában élni a természettel; csak ekkor várható el, hogy később felnőttként is szeressék és védjék a természetet. Ezért a fenntarthatóság érdekében nagy hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartás formálására, alakítására.

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva számukra. A környezetvédelem jeles zöldnapjait (Állatok, Víz, Föld, Madarak és Fák napja, Környezetvédelmi Világnap) érdekes programok szervezésével tesszük.

Fontos óvodapedagógusi feladat, értékeink megismertetése, a szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, értékeink tisztelete, megőrzése, városunk hírnevének tudatosítása, öregbítése.

Célunk, hogy a gyerekek minél több ismeretet, tapasztalatot szerezzenek szűkebb-tágabb természeti – emberi – tárgyi környezetükről, alapvető mennyiségi és formai összefüggéseiről, megalapozódjon környezetvédő szemléletük. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon a természethez, az emberi alkotásokhoz megtanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A tágabb környezet megismerésére sétákat, megfigyeléseket, kirándulásokat szervezünk. Kiemelt feladat a helyi adottságok, lehetőségek kihasználásával a lakóhely iránti kötődés kialakítása. A hagyományos városi szüreti felvonuláson szülőkkel együtt való részvétel közös élményt jelent szülőknek, gyerekeknek.

A környezet megismerésére nevelés életkornak megfelelő tartalmának közvetítése, az óvoda mindennapi életébe ágyazva történik, minden a gyermek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed. A tevékenykedés útján jön rá a gyermek az összefüggésekre, tanul meg látni, gyönyörködni, érzelmileg is kötődni mikro- majd makro környezetéhez. A több érzékszervvel való megtapasztalás maradandóbb élményt nyújt, sokoldalúbb megismerést eredményez.

Nevelőtestületünk jól képzett, nagy szakmai gyakorlattal rendelkező nevelő közösség, együttérzése, segítőkészsége, önzetlensége, személyes példamutatása jó alapot teremt a program megvalósításához.

Ósi Község Önkormányzata célul tűzte ki a bölcsőde kialakítását, amit pályázat elnyerésével meg is valósított. A bölcsőde 2021. januárjától 1 csoporttal indulva biztosítja a 20 hetes – 3 éves gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését, gondozását, továbbá testi és lelki szükségleteiknek kielégítését, kiegészítve a családi nevelést és gondozást. A bölcsőde működésével

az óvoda többcélú köznevelési intézménnyé vált.

Célunk, hogy hosszú távú jó színvonalú alapellátást biztosítsunk a családok számára. Kiemelt feladatunknak tekintjük munkánk során, hogy a kisgyermeket nevelő családok segítséget kapjanak gyermekük neveléséhez, biztosított legyen számukra a magas színvonalon történő napközbeni ellátás.

I. BEVEZETŐ

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira épül, az emberi jogok, valamint a gyermekeket megillető jogok biztosítása érdekében, meghatározza az óvodában folyó pedagógiai munka alapelveit, melyek:

- gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása,
- gyermeket megillető jogok,
- egyenlő hozzáférés biztosítása,
- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.

Az óvodai nevelésben érvényesüljenek a különböző (innovatív) pedagógiai törekvések, a **kiemelt figyelmet igénylő gyermekek** nevelésének irányelvei.

Helyi pedagógiai programunkat a kompetencia alapú programcsomag szellemiségével gazdagítjuk. A programcsomag ajánlásai közül napi pedagógiai munkánkba annyit illesztünk be, amennyi a gyermek élmény és érzelmvilágában, ismeretkörében, tapasztalatában, tudásában, teljesítményében megmutatkozik, a nevelő-oktató munkánkat segíti, pedagógiai kultúránkat gazdagítja.

II. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Jövőkép

Óvodánk olyan intézménnyé szeretne válni, ahol magas szinten megvalósul:

- Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó légkör, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiák erősítését,

elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

- A gyermeki személyiség kibontakoztatása sokszínű tevékenységeken keresztül, a szociális életképességek fejlesztése, a gyermekek életre nevelése, érzelmi-akarati életük fejlesztése, társaikkal, felnőttekkel való korrekt együttműködése.
- Minden gyermeknek – szülőnek – munkatársnak fontos az emberi – erkölcsi értékek kialakítása, megerősítése és megtartása.
- Ahol a munkatársak elkötelezettjei a minőségi munkavégzésnek.
- A munkatársak érdekeltek az értékelési, innovációs folyamatokban, a fejlesztések folyamatába közvetlen és közvetett partnereiket is bevonják.
- Óvodánk a jövőben is megőrzi kivívott jó hírnevét, népszerűségét.
- Munkatársainktól elvárjuk, hogy a társadalmi, környezeti tényezők változásaihoz rugalmasan alkalmazkodjanak, jellemző legyen rájuk az igényesség, a szakmai hozzáértés, a fejlődés iránti elkötelezettség, maguk is számos eszközzel gyarapítsák módszertani kultúrájukat.
- Munkatársaink számára továbbképzésen való részvétellel lehetővé tesszük egyéni, szakmai fejlődésüket.
- Az ideális munkakörülményekhez minden tőlünk elvárható feltételt biztosítani kívánunk.
- Hiszünk abban, hogy a gyermekek személyiségfejlődésének elősegítésébe partnereink is részt vesznek (szülők, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus).
- Óvodánkban érvényesül, működik a partnerközpontúság.
- A gyermekek felfedezzék képességeiket, készségeiket, azokat fejlesztve kialakuljon egészséges önbizalmuk „én tudatuk” és ezáltal képesek legyenek az élethosszig tartó tanulásra, amely segíti őket abban, hogy az életük során eléjük gördülő akadályokat zökkenőmentesen tudják elhárítani.
- A holisztikus /egész évben folyamatos megfigyelésen alapuló/ környezetpedagógia alkalmazásával, ahol a játékosság, a cselekvés, a kooperáció, a kommunikáció egysége van jelen.
- A természeti-társadalmi környezet tudatos megóvására, a néphagyományok őrzésére való nevelés.

Gyermekkép

Mint kertész a növényt- gondozza, ápolja-, nemesíti, úgy nemesedik, fejlődik kertünkben az emberpalánta az óvónő kertészek keze nyomán.

A gyermeki személyiségből indulunk ki, abból, hogy az ember gyermek, egyedi, mással nem

helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre. Hitvallásunk, hivatásunk gyermeket formáló, gyarapító, kibontakoztató.

1. A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
2. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését,
 - genetikai adottságok,
 - az érés sajátos törvényszerűségei,
 - a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Személyiségének szabad kibontakoztatásában a személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítja minden gyermek számára az őt megillető jogot és az egyenlő hozzáférést. Nem ad helyt az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Az óvodai nevelést áthatja az inkluzív, az integrált, a migráns /interkulturális/ gyermekek nevelését támogató szemlélet, valamint az esélyegyenlőséget, hátrányt csökkentő pedagógiai attitűd, valamint a nemek társadalmi esélyegyenlőségének támogatását elősegítő elvek.

A mi gyermekképünk alapján:

- az óvodás gyermek családjában nevelkedik, testileg és lelkileg egészséges, kiegyensúlyozott,
- mozgása egyre összerendezettebb, harmonikusabb. Edzett, jó teherbírású, saját és társai egészségét, testi épségét védi. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani tudja,
- igényes a közvetlen és tágabb környezetével szemben. Nyitott, érdeklődő a természet minden élőlénye és tárgya felé, megőrzi és óvja ezeket,
- érzelmileg gazdag, szeretetteljes önzetlen lényével jó kapcsolatteremtő, pozitív gondolkodású, szociálisan érzékeny az őt körülvevő gyermekekkel és felnőttekkel. Elfogadja a különbözőséget. Szabályokat ismer, tud kooperálni. Feladattudata alakul, kitartó. Öntevékeny, aktív, alkotó fantáziával, kreatív gondolkodással rendelkezik,
- jó kommunikatív készségű, közmegegyezésre törekvő, érti és magát megértető, önállóan határozott egyéniség,
- gondolatait, érzelmeit képes megfogalmazni. Elemi ismereti vannak

önmagáról és környezetéről. Fogékony a művészetekkel szemben. Olyan képességekkel rendelkezik, hogy az iskolai életre alkalmassá válik.

Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a **családi nevelés kiegészítője**, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda funkciói

- Óvó-védő
- Szociális
- Nevelő – személyiségfejlesztő

Óvodánk gyermekközpontú, hangulatában, légkörében családias, a gyermekek érzelmi biztonságát szolgálja, gondoskodik a gyermekek szükségleteinek kielégítéséről.

A csoportok kialakításánál a beíratott gyermekek életkorát és létszámát is figyelembe vesszük.

Elsődlegesnek tartjuk a gyermekek egyéni megismerését, személyes igényeik, szükségleteik kielégítését.

A gyermekek személyiségfejlődését az életkornak megfelelően játékkal, mozgással, sokféle élményt, tapasztalatot nyújtó tevékenységi lehetőség biztosításával segítjük.

A gyerekek egyéni sajátosságaira, érdeklődésére építjük képességeik fejlesztését, biztosítjuk a nemzeti, etnikai, kisebbséghez tartozó önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Nevelőmunkánk központi eleme az egyéni bánásmód és a gyerekek differenciált fejlesztése.

A gyerekek aktivitását és önállóságát ösztönözzük.

Kiemelt figyelmet fordítunk az értelmi, a testi, a kommunikációs képességek és a szociális kompetenciák fejlesztésére.

Rugalmas életszervezésünk biztosítja a gyermekek egyéni, kiscsoportos és csoportban történő tevékenységét.

Lehetőséget nyújtunk az önálló és az együttműködést kívánó tanulási szituációkra.

A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyerekek differenciált fejlesztését és a tehetségnevelést egyaránt fontosnak tartjuk.

Intézményünkben az inkluzív, befogadó pedagógiai szemlélet és gyakorlat érvényesül.

Az óvodai ünnepélyeket a gyerekek életkorának megfelelően és lehetőségekhez mérten, a szülők

bevonásával szervezzük.

A községben élő hagyományokat ápoljuk, és néphagyományokkal ismertetjük meg a gyerekeket.

Jól és sokoldalúan képzett, hivatástudó, modellkövetésre méltó óvodapedagógusokat alkalmazunk, akik magukat rendszeresen önképzik, továbbképzik, azonos pedagógiai nézeteket vallanak.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Óvodapedagógus kép

A pedagógus személyisége meghatározó a gyermek számára, a nevelőmunka kulcsszereplője. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

- Őszintén szereti és tiszteli a gyerekeket, rendelkezik a gyerekek iránt megnyilvánuló, együtt érző, oda- és ráfigyelő magatartással, ismeri a rábízott gyermekek életkori szükségleteit.
- Nyugodt, szeretetteljes nevelési légkört, esztétikus nevelési környezetet biztosít, gondoskodik a gyermekek testi épségének megóvásáról.
- Teljes odafordulással fogadja a gyermeki kérdéseket, azokra mindig reagál. Pontos, precíz, felkészült, nyitott (munkájában, emberekhez való viszonyaiban).
- A nevelési körülmények kialakításával biztosítja a gyermeki önállóság kibontakoztatását.
- A PP szellemében választja meg nevelési módszereit, eszközeit.
- Tiszteletben tartja a gyermek és a szülő jogait.
- A gyermek fejlődését nyomon követi, erről a szülőt tájékoztatja.
- Közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában.
- Pedagógiai attitűdjében a demokratikus elemek dominálnak.
- Folyamatos tevékenységet biztosít a gyermekek fejlesztéséhez.
- A gyermekek fejlesztésében a nevelés elsődlegességét biztosítja.
- A gyermekekkel elsajátíttatja a közösségi együttélés szabályait, illetve a helyes viselkedési normák betartására neveli őket.
- Szakmai önállóságát, döntéseit a gyermekek fejlesztése érdekében legjobb tudása szerint alkalmazza, hozza meg.
- Legjobb tudásával segíti az eltérő fejlődési ütemű gyermekek felzárkóztatását, alkalmazza a differenciált, egyéni fejlesztést, módszereit változatosan alkalmazza a sajátos nevelési igényű, és a tehetséges gyermekekre egyaránt.
- Használja (célnak megfelelően) az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD

lejátszó, projektor, fényképezőgép, videó kamera, számítógép), képességfejlesztési segédanyagokat.

- Segítséget nyújt a családoknak nevelési problémáik megoldásában – a gyermek egészséges fejlődésének érdekében.
- Használja a modern információfeldolgozási eszközöket, példát mutat az infokommunikációs eszközök óvodában indokolt alkalmazására.
- Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.
- Tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal.
- Együttműködik munkatársaival különböző pedagógiai eljárások és programok (jeles nap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.
- Megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.
- Kapott/felmerülő feladatait, problémáit önállóan, az óvoda működési rendjének, munkaköri leírásának megfelelő módon kezeli, intézi.
- Nyitott a szülő, a gyermek, az igazgató, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.
- Munkatársaival és a szülőkkel őszinte, korrekt, jó partnerkapcsolatot alakít ki, etikusan viselkedik az óvodán belül és kívül.
- Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.
- Továbbképzzi magát, igénye van az önképzésre.
- Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.
- Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.
- Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
- Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.
- Rendszeresen tájékozódik az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató digitális technológiai eszközökről, és lehetőség szerint alkalmazza is azokat.
- Az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek aktív résztvevője.
- Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.
- Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.
- Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket (team-munka, szakmai újdonságok).

Pedagógiai munkát segítő képünk

A pedagógiai asszisztens és a dajka a pedagógiai munka közvetlen segítője.

Munkája az óvodapedagógusokéval összehangolt.

A munkakör célja: az óvodáskorú gyermekek gondozásának segítése óvónői irányítással, a gyermekek közvetlen és közvetett környezetének tisztántartása, az étkeztetéssel kapcsolatos feladatok ellátása.

A pedagógiai munkát segítőkről képünk:

- A Pedagógiai Programban leírtak szerint az óvónő irányításával működjenek közre a gyermekek zavartalan és folyamatos ellátásában.
- A gyermekek érdekében segítsék az óvodapedagógus munkáját, működjenek együtt.
- Példaértékű kommunikációval, viselkedéssel, szerető gondoskodással, hozzáértéssel végezzék a gyermeki szükségletek kielégítését.
- Ismerjék a gyermekek életkori sajátosságaiból adódó nevelési feladatokat, melyet az óvodapedagógusokkal összhangban, egységes szemlélettel, elvárással végeznek.
- A gondozási feladatok ellátását az óvodapedagógusok útmutatásai szerint végezze.
- Jellemezze őket a pontosság, megbízhatóság, türelem, segítőkészség.
- Tartsák tiszteletben a gyermekek méltóságát és jogát, gyermekek különbözőségét.
- Kedves, nyílt, gyermekszerető, példaértékű magatartás jellemezze őket.
- Szülőkkel szemben legyenek együtt érzők, odafigyelők, együttműködők.
- Tartsák tiszteletben és tolerálják a különbözőséget.
- Legyenek együttműködők a jó munkahelyi légkör megteremtése érdekében.
- Legyenek igényesek saját és környezetük higiéniájára.
- Feladatuk az óvodai környezet rendjének és tisztaságának fenntartása.
- Tartsák be a gyermekekkel kapcsolatos titoktartási kötelezettségüket.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki és értelmi fejlesztése

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása;
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés;

- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Kompetencia alapú nevelés az óvodában

A gyermekek fejlődése nem egyforma, képességszintjük egyéni, sajátosan fejlődési mintázatot mutat. Ahhoz, hogy tudjuk, mely területen kell fejlődnie a gyerekeknek, meg kell őket ismerni, az adott állapotból kell kiindulni a fejlesztésnél.

A képességfejlesztés az elsődleges, a hangsúly a különböző módszerekkel történő egyéni fejlesztésen van. Óvodai nevelésünk célja, az egész személyiség és benne a pszichikus funkciók fejlesztése, amely alkalmassá tesz a gyerekeket az alap kultúrtechnikák elsajátítására.

A valódi tudás az, amit a gyerek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el.

Célunk érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, természetes kíváncsiságát kielégíthesse.

A tanulás útja elsősorban a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás.

A játék az óvodai gyermekek legelemibb pszichikus szükséglete, legfőbb élményforrása, személyiségfejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A képességfejlesztésnél, azoknak a képességeknek a fejlesztése az elsődleges (értelmi, testi, kommunikációs, szociális) amelyek megalapozzák a kulcskompetenciákat, az óvoda- iskola átmenetet.

A gyerekek különbözőségeiből adódóan az átlaghoz igazodó fejlesztési stílus helyett, a gyerek fejlettségéhez igazodó fejlesztési stratégia lehet eredményes.

A nevelési-, fejlesztési folyamatok tervezésénél, ezért szükséges a több szinten és több úton elérhető célokat, feladatokat, módszertani elemeket alkalmazni és a gyerekek fejlődését nyomon követő rendszer segítségével, ismeretükre építeni a fejlesztést.

Az óvodában komplex fejlesztés folyik, a nevelési területek differenciáltak, a gyakorlatban egységet alkotnak. Óvodai nevelésünk fontos célja, a gyermeki aktivitás, motiváltság, a kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia érzés kialakítása, fenntartása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek testi fejlődésének elősegítése.
- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek mozgásigényének kielégítése.
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Egészséges, nyugodt és biztonságos környezet feltételeinek megteremtése.
- Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához, elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása.
- Szakemberek bevonásával – szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozóval, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez.

Gondozás, testi szükségletek, mozgásigény kielégítése

A gondozás az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenysége. Az óvónőnek elsősorban alaposan meg kell ismernie a gyermekeket, otthoni szokásaikat, mely tényezőket figyelembe kell venni a gondozási feladatok megtervezésénél, végzésénél. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, szorosan együttműködve a dajkával.

A **testápolás** területén a tisztaság iránti igény kialakítására törekszünk. A gyermekeket a testi szükségleteik jelzésére szóbeli kifejezésre készítjük. Segítjük az önálló testápolás – mosakodás, törülközés, fésülködés, körömtisztítás, fogmosás – műveleteinek elsajátítását.

A nyugodt, derűs légkör, a kiegyensúlyozott élettempó, segíti az önmagukkal kapcsolatos gondozási feladatok önálló végzését. A mindennapi élet feladataihoz tartozik a csoportszoba eszközeivel való bánásmód megtanulása, mely önállóságra, függetlenségre, kulturáltságra nevel.

Az egészséges életmódra nevelés fontos része a kulturált étkezési szokások kialakítása és az asztal körüli teendők - terítés, önkiszolgálás, naposi rendszer, udvariassági formák - alkalmazása.

Az **étkezés** során a kulturált étkezési szokásokat kialakítjuk, gyakoroljuk az evőeszközök helyes használatát, udvariassági szabályokat.

A csoportban dolgozó felnőttek törekszenek az esztétikus, nyugodt környezet kialakításával, egyéni ösztönzéssel megkedveltetni a gyermekekkel az új ízeket.

A gyermekek ízlésében, étvágyában nagy egyéni különbségek vannak, éppen ezért nem

kényszerítjük a gyermekeket az étel elfogyasztására.

A zöldségek, gyümölcsök, valamint a tejtermékek fogyasztására ösztönözzük a gyermekeket. A gyermekek étrendjét lehetőség szerint kiegészítjük vitamindús zöldségekkel, gyümölcsökkel (Vitamin Napot tartunk) melynek megvalósításához a szülők segítségét kérjük. A magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsírtartalmú ételek fogyasztását csökkentjük.

Egész nap biztosítjuk a gyermekeknek a megfelelő mennyiségű folyadék (víz) bevitelét. Törekszünk a különösen magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére.

A gyermekek alvásigénye különböző. Ebéd után a gyermekek lefekszenek, aki nem tud aludni, csendben pihen. Megteremtjük a nyugodt pihenéshez szükséges feltételeket. A nyári időszakban megfelelő feltételek esetén a nagyobbak nem alszanak.

A kisgyermek mozgásigényét figyelembe véve lehetővé tesszük, hogy a gyermekek a különböző tevékenységeket a számukra legkellemesebb testhelyzetben végezzék. Bármikor helyet változtathatnak, beszélgethetnek.

A levegőzés fontos élettani hatású, a szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli az ellenálló képességet, a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés technikáját. Törekszünk arra, hogy az évszaknak, időjárásnak megfelelően, a gyermekek minél több időt töltsenek a szabadban, kényelmesen öltözzenek, az öltözet a mozgást ne zavarja.

A gyermekek testi edzettségét a levegő, a víz, a napfény együttes hatásával biztosítjuk. Az edzésekre folyamatosan és fokozatosan mindennap lehetőséget biztosítunk, melynek fontos része a mozgás, minden napos testnevelés, szabadjáték az udvaron. Nyáron figyelmet fordítunk a nap káros hatásainak kiküszöbölésére. Biztosítjuk, hogy a gyermekek fedett teraszon, árnyékban tevékenykedjenek, játszanak.

Gondoskodunk arról, hogy a gyermekek a levegőn, szabadon, egészséges mozgással, változatos játékkal, vagy egyéb hasznos tevékenységgel töltsék az időt. Naponta biztosítjuk a mindennapos testnevelést, lehetőség szerint a friss levegőn. Udvarunk kialakítása lehetőséget ad a mozgás különböző formáinak gyakorlására, az örömteli időtöltésre, a játékra.

Feltételek biztosítása

A gyermekek óvodai életében a személyi és tárgyi környezet biztonsága meghatározó. A megfelelő eszközök és a szervezett, szabályozott életforma biztonságos környezetet eredményez.

A gyermekekkel a védő-óvó előírásokat az életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően ismertetjük. Az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

A csoportszobák több funkciós, mértéktartással dekorált, egészséges, esztétikus, áttekinthető környezetet biztosítanak a játékra, mozgásra, tanulásra, étkezésre, képeskönyvek nézegetésére, alvásra. Fűtés idején fontos a párologtatók elhelyezése, az állandó levegőcsere.

Az öltöző kényelmes, balesetmentes lehetőséget ad az öltözéshez, vetkőzéshez. **Öltözködés** közben szükség szerint segítjük a gyermekeket, gyakoroltatjuk a ruházat fel és levételét, cipőfűző megkötését, öltözőjükkel való gondos bánásmódot. Arra törekszünk, hogy a rendezett külső megjelenés igényükké váljon. Az ágyneműt, fektetőt, törölközőt az óvoda, a fogmosó, hajápoló felszereléseket a szülők biztosítják. Az öltözőben a szülők számára folyamatos tájékoztatást segítő hirdetőtáblát helyezünk el. Az irodalom, zenei anyag, a gyermekek ábrázolási munkái is itt kerülnek bemutatásra.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek felismerik a tisztálkodás szükségességét, teljesen önállóan, felszólítás nélkül végezzék a testápolási, tisztálkodási, öltözködési teendőket. A gyermekek törekedjenek az egészségvédelmi szokások elsajátítása közben - kézmosás, fogmosás, zsebkendő használat, mosdó /toalettpapír/ használat - a környezettudatos magatartás megismerésére és betartására.
- Étkezésnél önállóan döntsék el, miből mennyit kérnek, egyedül merítenek, töltenek folyadékot, biztonsággal használják a kanalat, villát, kést, higiénikusan étkezzenek. Ne pazarolják az ételeket, a kivett mennyiséget fogyasszák el, annyi vizet (folyadékot) kérjenek, ill. töltsenek, amennyit elfogyasztanak.
- Valamennyi tevékenységükönél figyeljenek a kulturált szokások betartására.
- Környezetüket igyekezzenek rendben tartani, saját külsejükre, megjelenésükre vigyázzanak.
- A Környezetünk védelme érdekében tudatosuljon bennük a takarékos vízfogyasztás, vízhasználat fontossága.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Érzelmi nevelés

A nevelés célja: kiegyensúlyozott, önbizalommal rendelkező gyerekek nevelése, azoknak a képességeknek, tulajdonságoknak a fejlődését elősegítve, amelyek alkalmassá teszi őket, hogy önérvényesítő-, önkifejező törekvéseiket összehangolják a közösségi élet normáival.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége.

A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy óvodánkban

érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteli légkör vegye körül a gyermekeket.

Ezért szükséges, hogy:

- már az óvodába lépésekor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermekeket,
- az óvodapedagógus - gyermek, gyermek - dajka, gyermek - pedagógiai asszisztens, gyermek - gyermek kapcsolatát pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,
- tudatosan szervezett pedagógiai hatásokkal juttatjuk el a gyermeket a pusztá együttléttől az együtt működésig. Az óvodai nevelés során az egyes gyermek alakítja a csoportot, a csoport pedig az egyes gyermeket,
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek,
- az óvoda lehetőséget teremtsen arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, fogadja el és tartsa tiszteletben a különbözőségeket,
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- a kapcsolatok erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítjuk a személyes alkalmakat, ahol lehetőség nyílik a saját érzések elmondására, mások érzésének meghallgatására, elfogadására,
- minimálisra igyekszünk csökkenteni a nemkívánatos magatartás módokat, figyeljük és elemezzük azokat a tüneteket, amelyek a gyerekek társas kapcsolatainak zavarát jelzik, és megkeressük az egyén viselkedésének rendezési lehetőségeit,
- Boldogság órák tartása

Mivel a gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz, alakítják spontán is a közösségi szokásokat, értékelik maguk és társaik cselekedeteit. A barátságos, derűs légkör tevékenységre serkent, ösztönzi a társas kapcsolatok alakulását. A közösségi élet kerete a napirend, ami a gyermek életrendjét, időbeosztását rögzíti. Folyamatosság és rugalmasság jellemzi.

A közösségi élet irányítója az óvodapedagógus. A gyermek magatartásának alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése. Eredményes munkánk elengedhetetlen kritériuma az egyes gyermekekkel kialakított bensőséges kapcsolat.

Minden gyermek tevékeny tagja a csoportnak. Tudomásul veszik egymást, tudnak egymás mellett, később egymással konfliktusmentesen játszani, tevékenykedni, de fokozatosan kialakul az önálló konfliktus megoldás, kooperáció képessége és a türelem.

Megteremtjük az egy időben, de egymástól eltérő tevékenységek közös és egyéni foglalkozások, valamint a játék zavartalanságát. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös

élményekre épülő tevékenységek gyakorlása.

A közösséghez való igazodás nem jelent elszürkülést, beleolvadást a csoportba. Az egyes gyermek egyéni vonásai, jellemzői, élet-és nevelési körülményei eltérőek, ezért tartjuk fontosnak az egyéni bánásmód hangsúlyozását.

Kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos, halmozottan hátrányos, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelésére, lehetőségeinkhez mérten megoldást keresünk számukra, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével.

A szülővel, a családdal közösen keressük a megfelelő megoldást, amihez kölcsönös bizalomra, őszinteségre van szükség.

Az óvodapedagógus feladata:

- Mintakövető magatartással példát ad a gyermekeknek és a szülőknek.
- Érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör biztosítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Biztosítja és támogatja a családi óvodakezdet.
- Folyamatosan kommunikál a gyermekekkel, biztosítja az állandó személyes érintkezést, erre biztatja őket társas kapcsolataikban.
- Közös tevékenységeket szervez, közös élményszerzést biztosít.
- Segítse elő a szokás és normarendszer megalapozását.
- Fokozatosan, tervszerűen ismerteti meg az udvarias viselkedés szabályait, normáit.
- Hagyományok ápolásával, ünnepek szervezésével közös örömteli élményeket biztosít.
- Támogatja a gyermekek barátkozását.
- Egymáshoz való alkalmazkodás tanulását segíti.
- Megismerteteti, elfogadtatja a gyerekekkel az elvárásokat, amelyek eltér(het)nek az otthoniaktól, de teljesítésük elengedhetetlen a közösségi élet és tevékenység szempontjából.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Ragaszkodik óvodájához, társaihoz, a felnőttekhez; ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozza nyilvánosságra.
- A gyermek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés, a szokások, szabályok betartása.
- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- A közösségért szívesen dolgozik, bízik képességeiben.
- Törekszik a konfliktus helyzetek önálló megoldására.

- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján végzi, be is fejezi.
- Képes nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatja a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Értékeli saját és társai tetteit, megpróbál megfelelni az eléje tárt pozitív magatartási formáknak.
- Érvényesíti kezdeményező készségét, kinyilvánítja tartósabb érdeklődését.
- A játékszeren megosztózik a társaival.
- Érdeklődik társai iránt, érdeklődik hiányzásának okáról.
- Kialakul képessége a kapcsolatteremtésre, és a szabályokhoz való alkalmazkodásra.

2. Erkölcsi nevelés

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása.

Ezért **az óvodai életet** úgy szervezzük, hogy segítse **a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának:**

- együttérzés
- segítőkészség
- önzetlenség
- figyelmesség
- önállóság
- önfegyelem
- kitartás
- feladattudat
- szabálytudat fejlődését, **szokás - és normarendszer megalapozását.**

Az erkölcsi tapasztalatszerzés lehetősége jelen van az óvodai élet minden területén, de a játék és a mese kimeríthetetlen lehetőséget nyújt az erkölcsi nevelésre. Az óvónők és az óvoda alkalmazottai példaként, utánzásra méltó mintaként állnak a gyermekek erkölcsi tapasztalatszerzésében és a tudatos mintakövetésben. A gyermek számára modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése. Ez hozzájárul reális énképének, pozitív értékrendjének, helyes viselkedésének kialakulásához. Utánzással erkölcsi szokásokat, elemi magatartási szabályokat sajátít el a gyermek, amelyek idővel belsővé válnak. Fontos, hogy a gyermekek cselekedeteit helyesen és következetesen ítéljük meg a pozitív erkölcsi magatartás megerősítésével, kiemelésével.

Arra törekszünk, hogy minden nap legyen modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése az óvodai feladatellátásban.

„Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.”

Az óvodapedagógus feladata:

- Munkáját együttműködés, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.
- Figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságokat, törekszik a hátrányok csökkentésére.
- A gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveli.
- Támogatja a gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítését, társas szükségletei kielégítését.
- Fejleszti a gyermekek szociális érzékenységét.
- Segíti a gyermek erkölcsi és akarati tulajdonságainak alakulását.
- Értékközvetítése, bánásmódja, kommunikációja mintaértékű.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Viselkedését szándékosan irányítani képes.
- Ismeri, alkalmazza a helyes viselkedés alapvető szabályait.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.
- Késleltetni tudja szükségletei kielégítését.

Ellenőrzés, értékelés és jutalmazás:

Cél: A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvónő - gyermek kapcsolatára a megértés legyen jellemző. Az utasítás helyett igyekszünk kérdezni, megérteni a gyermek viselkedését. A helytelen útról így próbáljuk más irányba terelni.

A magyarázatokban mindig a dolgok pozitív oldala jelenjen meg, rövid-tömör megfogalmazásokban.

Az óvodapedagógus feladata:

- Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, amelyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt.
- Az értékelést fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. Pozitív

értékelése az elsődleges: a jutalmazás ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíthetők leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásai, és ezzel alakíthatók ki a pozitív motivációk.

- Önellenzésre, önértékelésre alkalmas munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik.
- Módszerei az életkori sajátosságokhoz igazodó, pozitív irányba mutató mintaadás, áttérelés, motiválás, megbeszélés. Szélsőséges esetben/baleset-megelőzés érdekében a tevékenység megállítása. Elkülönítés (csoport területéről), étel, tárgy vagy szeretetmegvonás nem alkalmazható.
- Visszajelzése, értékelése világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak. Nem a gyermeket ítéli el, hanem a pillanatnyilag adott magatartást és a magatartás közösségre vonatkozó rossz hatását.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeli a teljesítményeket, törekszik a folyamatos, pozitív visszajelzésekre.
- Értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését segíti.
- Képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani.
- A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, (simogatás, kézfogás), kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalom adása ritkán (céllal), elfogadható.
- Évente minimum két alkalommal, megfigyelései, mérései alapján vezeti a gyermeki fejlődés nyomon követésére kidolgozott lapokat, a gyermek személyiséglapját, (elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés).
- A gyermek fejlettségéről, állapotáról fogadóórán (óvodapedagógus, logopédus), tájékoztatást ad a szülőnek.
- A gyermekekről információt, pedagógiai véleményt kizárólag az óvodapedagógus adhat.

3. Értékorientált közösségi nevelés

Az óvoda és csoportok légköre

A csoportszoba, öltöző, mosdó és udvar kialakítása praktikus és barátságos, melyben elkülönülésre, néhány gyermek együtt játszására alkalmas kuckók vannak, melyek kialakításban a gyermekek ötletei is érvényesülnek. Az elv, hogy minden eszközből csak néhány van egy csoportban, segíti annak elfogadását, hogy ki kell várni a megfelelő időpontot,

mikor játszhat vele a gyermek. Alkalmazkodik spontán módon társaihoz azzal is, hogy „helyet” foglal magának a csoportszobában a nyugodt tevékenységhez, ezt társai is tiszteletben tartják. Ezt követően mindent a helyére kell tenni. A csoportszobához tartozó terekben szabadon mozoghatnak a gyermekek.

A befogadás rendszere

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Arra törekszünk, hogy az óvodai befogadást a lehető legkörülmények között megszervezzük, melyben a szülővel és gyermekkel való bánásmódra, megnyerésre kiemelten ügyelünk. Óvodába lépés előtt megismerkedünk a gyermekkel és otthoni környezetével. Az ismerkedésen túl lehetőséget biztosítunk, hogy a szülők személyesen is részt vehessenek a befogadás folyamatába, a fokozatosság elvét betartva (2-3 hét). Betekinthetnek az óvoda szokásrendjébe, belső életébe, ezzel könnyebbé szeretnénk tenni a gyermek számára az új környezet elfogadását.

A jelválasztás, a hozzá kapcsolódó kis vers, vagy ajándék szintén az érzelmi kötődést segítheti. A folyamatban részt vesz egyszerre mindkét óvónő és a dajka is. A befogadásra, a csoport már óvodába járó idősebb tagjait is fel kell készíteni, akik kis figyelmességgel, segítségadással szintén bekapcsolódnak a befogadás folyamatába. A szokások alakításával az óvodába érkező gyermek életkorának megfelelő szinten találkozzon. Példaadáson, bemutatáson, segítségadáson és szeretetteljes megerősítésen keresztül sajátítsa el azokat.

Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény.

Az óvodapedagógus feladata:

- „Anyás” beszoktatás, családi légkör biztosítása, bizalom kialakítása.
- Biztosítja a beszoktatás fokozatosságát, az anyától való elválást.
- Szükség esetén tapasztalatával, tanácsokkal segíti a szülőt.
- Kedvesség, türelem, gyengédség jellemezze.
- Ésszerű szokásrend kialakítása.
- Egyéni bánásmód elvének alkalmazása.
- Egyidejűleg mindkét óvodapedagógus jelen van a beszoktatás ideje alatt.
- Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad: óvodai nevelés törekvése, óvodakezdés ütemezése, átadás, búcsúzás körülményei.
- Készül az új gyermekek fogadására: dekoráció, jelek, környezeti feltételek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermek érzelmi törések nélkül, el tud válni az anyától.
- A gyermek szeretet óvodába járni.
- Kialakul az érzelmi kötődés a gyermek és az óvodapedagógusok, illetve a gyermek és az óvoda között.

Társas kapcsolatok fejlődése

Az óvodánkban a családi légkör, az érdekes változatos tevékenységek, közös élmények formálják a gyermekek egymáshoz való viszonyát, alakítják ki az együttműködést, az egymáshoz való alkalmazkodást. Az egyéni aktivitás, szabadság az önálló tevékenységekben addig tartson, míg másokat ezzel nem korlátoz, zavar.

A közösségi élet szabályait az óvodapedagógus alakítja ki a gyermekközösség segítségével, amely bizonyos határok betartását jelenti, és amely mindenkire vonatkozik.

A társas kapcsolatok fejlődését segíti a minden napokban:

- beszélgető kör,
- születésnap, névnap megünneplése,
- betegségből visszatérők fogadása,
- hétvégi élmények megbeszélése,
- ajándékok készítése egymásnak, szülőknek, „ajándék” műsor kisebbeknek,
- közösséget építő játékok.

Felnőttek példamutatása

A modellnyújtás az óvoda minden dolgozójára érvényes, a dajkák, a pedagógiai asszisztensek, óvoda titkár, takarító, konyhai kisegítő, udvaros, karbantartó munkája során is érvényesül. A felnőttek beszéde, mimikája, hanghordozása, gesztusa, érzelmei mintát adnak a gyermekek számára, s példát mutatunk a társas viselkedés alakulásában is.

Az óvodapedagógus feladata:

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- Egymás közötti bizalom kiépítése (óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek között).
- Kooperációs és kommunikációs képességek fejlesztése.
- Tudatos tervezőmunka.
- A közösségfejlesztés változatos módszereinek tudatos alkalmazása.

- A közösségi normák szabályainak megismertetése, megtartása, megtartatása (tolerancia, megbecsülés, szokások, hagyományok).
- Figyelembe veszi a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, ill. társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.
- Verbális és nonverbális kooperáció, kommunikáció alkalmazása.
- A szociális tanulásban rejlő lehetőségek használata.
- Az együttműködés, az együtt játszás, együtt dolgozás képességének alakítása és gyakoroltatása, (mintaadás, pozitív megerősítés) óvodai és óvodán kívüli tevékenység során.
- Az egyén erősítése, a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.
- Viselkedési szokások alakítása, gyakoroltatása.
- Segíti a társas kapcsolatok fejlődését, a társakért, a csoportért érzett felelősségérzet kialakítását.
- Tervezi és alkalmazza a konfliktus-megelőzés módszereit, (közös szabályalakítás, az értékelési szempontok tudatosítása, a pozitív példák megerősítése, a következetesség).
- Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi.
- A felmerülő konfliktusokat, okokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Jól érzi magát a gyermek a közösségben, szeretetkapcsolat fűzi óvónőjéhez, társaihoz.
- Képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaival szemben.
- Együtt érez társaival, érdeklődik társai iránt.
- A szabályokat betartják, figyelmeztetik egymást a szokások, szabályok megszegése, udvariassági formák be nem tartása esetén.
- A tevékenységekben együtt működnek, segítenek egymásnak a közös célok elérése érdekében.
- Alkalmazkodnak egymáshoz, szükségleteiket képesek bizonyos esetekben késleltetni.
- A megkezdett feladatok befejezésében közösen vesznek részt, az akadályokat igyekeznek legyőzni.
- Udvariasak egymással, a felnőttekkel, ismerik, alkalmazzák az udvariassági szabályokat.
- Legyenek elfogadóak és segítő szándékúak a mássággal szemben,
- Elfogadja és követi az óvodapedagógus kérését, útmutatását, felfogja alapvető

metakommunikatív jelzéseit (elismerés, nemtetszés, öröm, biztatás, szomorúság).

- A közös tevékenységekben részt vesz, elfogadja az adott tevékenység által megkívánt magatartási formát.
- Képes figyelni társára, az óvodapedagógusra, türelmes társai iránt.
- A közösség számára feladatot végez, az elkezdett munkát befejezi, felelősséget érez a vállalt feladatért.
- Ébredzik benne a közösségi tudat, örül a közösen elért sikernek.
- Spontán alakuló kiscsoportokban képes együttműködni egy-egy tevékenység, feladat elvégzésében, elfogadja a tennivalótól függő alá-, fölé- és mellérendeltségi viszonyokat.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat. Áthatja az óvodai nevelésünk teljes egészét.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére, nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs beszédkedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a kérdései megválaszolására mindig nagy figyelmet fordítunk nevelésünkben.

Cél: *anyanyelvét bátran és helyesen használó, gazdag szókincsű, kommunikáló gyermek nevelése.*

Az anyanyelv a **legfontosabb eszköze** a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik.

Az óvodai anyanyelvi nevelés **komplex folyamat**, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. Minden gyermek beszédét meghatározza az **otthoni nyelvi környezet**.

A fejlesztési feladatoknak a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. Az óvodapedagógus lehetőséget biztosít arra, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben minden gyermek **beszélhessen** arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de a hétfői napokon erre külön is tekintettel vagyunk, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a

gyermek. A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás és a dramatikus játékok.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a **hanglejtés, a dinamika, a hangsúly** megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen **érthető, egyszerű és világos**. Figyelünk arra, hogy a gyermekek mindig **választ kapjanak** kérdéseikre.

Dicsérjük és biztatjuk a bátortalanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. (beszédhiba, beszédgátlásosság) Szükség esetén szakember segítségét kérjük.

Az óvodapedagógus feladata:

- A nevelőtevékenység egészében helyes mintaadással példát nyújt, anyanyelvünk szabályai szerinti tagolással, természetes gesztusokkal és mimikával, valamint lényegkiemeléssel beszél.
- Beszéde, kommunikációja példaértékűen feleljen meg az óvodás korosztály fejlettségéhez tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.
- A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felkeltése, fenntartása, ösztönzése.
- Arra neveli a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket (beszédöröm).
- Mindenkor meghallgatja a gyermekeket.
- Lehetőséget teremt minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képessé teszi a gyermekeket arra, hogy tudjon másokat is meghallgatni.
- Folyamatosan bővíti a gyermekek szókincsét.
- Segíti a gyermek beszédhallását, beszédmegértését, beszédtechnikáját.
- A napi tevékenységek megszervezésekor szóbeli megnyilvánulásra ösztönző, oldott légkört teremt, keresi az egyéni és kisebb csoportos beszélgetések alkalmait.
- Őszinte örömmel és odafordulással fogadja a gyermekek szóbeli megnyilvánulásait, bátorítja a félénkebbeket.
- A megszólalásra kulcsszavak, félmondatok értelmezésével és mondásával segíti a gyermeket közlése kifejtésére.
- Bármilyen fejlődési zavar, akadályoztatás esetén szakember (orvos, logopédus, fejlesztőpedagógus) beavatkozását javasolja.

- Képzés, önképzés jellemzi.
- Kapcsolatot tart a logopédussal, szükség esetén vizsgálatát kéri.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek).
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Aktívan használja kibővült szókincsét.
- Képről cselekvéseket, történeteket leolvas.
- Szükségleteit érthető formában megfogalmazza.
- Helyesen használja az igeidőket, ragokat.
- Beszédében előfordulnak az egyszerű és bővített mondatok is.

Értelmi, nevelés feladatai:

Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a **meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve**, változatos tevékenységeket biztosít, melyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet.

Az értelmi fejlesztést az adott életkori sajátosságokat figyelembe véve, a tevékenységi vágy fejlesztésére, a gyermekek játékoságára alapozzuk, és azon keresztül valósítjuk meg. Az óvodapedagógus a gyermekek tapasztalataiból, élményeiből kiindulva velük együtt választ témát, melyet különböző élethelyzetekben megfelelő cselekvéses tanulás formájában gyakoroltat. A tevékenység, a megismerés örömeinek átélése segítségével gazdagítja a gyermekek érzelmvilágát, és egyben a munkához szükséges pozitív attitűdöt is tovább erősíti.

Cél:

- Fejlődjenek a gyermekek értelmi képességei önmagukhoz képest a legoptimálisabban az óvodába kerüléstől az óvodában nevelkedés végéig.
- **Spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, - különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.**
- A gyermekek egyéni ismereteire érdeklődésére építve kognitív képességeinek

fejlesztése: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és a kreativitás fejlesztése.

- A gyermek érzékszerveik útján észlelt, természeti és társadalmi környezet tapasztalatainak konkretizálása, összefüggések feltárása.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt, szeretetteljes, barátságos légkör biztosítása, ahol sokféle inger érheti. Ösztönző környezet és változatos élmények biztosításával az értelmi képességek, fantázia és kreativitás kibontakoztatása.
- Hatékonyan motiváljon, változatos eszközökkel keltse fel a gyermekek érdeklődését.
- Spontán és tervezetten szervezett tevékenységek alkalmával a gyermekek tapasztalatainak és ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.
- Alkalmazza az ismeretátadás során IKT eszközöket.
- Intellektuális érzelmek fejlesztése.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához.
- Logikus gondolkodás megalapozása.
- A gyerekek kíváncsiságára, érzelmeire, érdeklődésére, megismerési vágyára épülő tapasztalatszerzésekkel tegye lehetővé, hogy egyre több ismeretet szerezzenek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezetről.
- A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez igazodva.
- Természetes élettérben, játékos tanulás során a tapasztalatszerzés komplex módját érvényesítve a megfelelő érzékszervek aktivizálásával fejlessze a pszichikus funkciókat.
- Változatos tevékenységek tervezése, szervezése és lebonyolítása.
- Fejlessze a gyermekek szabad önkifejezését, gondolkodását, cselekvését, döntési képességét, „Énképét”
- A gyermekek saját személyükről, környezetükről alkotott, szerzett ismereteit tegye reálisabbá, pontosabbá, rendszerezettebbé visszacsatolás során. (játékos tapasztalatszerzés, mozgás, cselekvés, eltérő környezetben végzett gyakorlás)
- A gyermekek mindig teljesíthető feladatot, megbízatást kapjanak.
- Pozitív megerősítést szem előtt tartva a gyermekek motiváltságára, ismereteire támaszkodva javítsa a hibákat, megerősítve a pozitívumokat.
- Aktív kommunikációval, kérdésekkel aktivizálja tudásukat.

- Segítse elő a gyermekek reális önértékelését.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A cselekvéses műveleteket, az összefüggéseket a beszéd szintjén képesek megérteni és kifejezni.
- Gondolatait, élményeit önállóan, folyamatosan, időrendben fogalmazza meg.
- Képesek ok-okozati összefüggések meglátására, egyszerű következtetések levonására.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni.
- Percepció megfelelő. (vizuális- auditív- taktilis észlelés, ízérzékelés, téri tájékozódás, időbeli relációk) A globális szemlélet mellett képessé válnak a jelenségek egyes részeinek észrevételére is.
- Érzékelésük, észlelésük pontosabbá, emlékezetük megbízhatóbbá válik. Tartós emlékezetük által képessé válik a megszerzett ismeretek felszínre hozására és alkalmazása.
- Rendelkeznek az iskolába lépéshez, a tanuláshoz szükséges pszichikus funkciókkal, képességekkel (figyelemösszpontosításra való képesség, reprodukív emlékezet, gazdag képzelet, problémamegoldó gondolkodás, kommunikációs készség)
- Szándékos figyelmük fokozódik, egyre tartósabb. A figyelemösszpontosítás ideje növekszik, képesek lesznek elmélyült tevékenységekre, hosszabb ideig koncentrálni a feladatokra.
- Akarati életük fejlett. Szabálytudat, feladattudat, kooperációs képesség, frusztrációs tolerancia kialakult. Megteremtődnek a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei a gyermekekben. Gondolkodásuk érzelmi vezéreltségét egyre erőteljesebben felváltja a belső motiváltságon alapuló ismeretszerzés igénye.
- A problémák megoldása során képesek lesznek egyszerű gondolkodási műveletek végrehajtására, amely elősegíti logikus gondolkodásuk, problémamegoldó képességük, kreativitásuk fejlődését.
- Alapvető ismeretekkel bírnak a társadalmi és természeti környezetről.
- Érzékenyek, fogékonyak a környezet értékei, problémái iránt, képesek egyszerű probléma szituációkat megoldani.
- A gyermekeknek egyéni tapasztalataikból adódóan sokirányú ismeretük van, amit különböző élethelyzetekben jól tudnak alkalmazni.
- Könnyen motiválhatóak az ismeretszerzésre, a cselekvő közreműködésre, a szóbeli aktivitásra.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a **nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus**. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató, attitűdje modell, a gyermekekkel való kapcsolatában. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

Az óvodapedagógus tevékenysége, és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez (1 pedagógiai asszisztens és 3 dajka).

A sajátos- nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését is igényli.

Az óvoda 3 csoportos (75 férőhely).

A 6 okleveles óvodapedagógus jól felkészült, lelkiismeretes, nagy szakmai tapasztalattal végzi a nevelő – oktató munkát. Sokuk több diplomával bír.

A csoportok összetétele, a mindenkori gyermekek születése szerint, (tisztá, illetve vegyes).

Óvodánk csoportjainak nevei:

- Mókus
- Süni
- Nyuszi csoport.

Az óvoda nyitva-tartása a szülők és a fenntartó igénye alapján szerveződik 06.00-16.00 óráig.

A teljes napi nyitva-tartás alatt, gyermek csoportonként két óvodapedagógus látja el a nevelőmunkát. Az óvodapedagógusok heti váltásban dolgoznak.

A két óvodapedagógus az átfedési időt a gyermekek között gazdag játéktevékenységbe ágyazott élménynyújtásra, beszélgetésre, egyéni bánásmódra, megfigyelésekre, differenciált és speciális képességfejlesztésre fordítja.

Az óvoda többi dolgozója az érvényben lévő jogszabályokban meghatározott óraszám szerint végzi munkáját. A munkavégzés rendjét a munkarend és a munkaköri leírás tartalmazza. A hetirend kialakítása a csoportban dolgozó óvodapedagógusok szabadsága. Bizonyos speciális tevékenységek szervezésében alkalmazkodnak a többi csoport elképzeléseihez. Az óvodapedagógus és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak mindenkor törekszenek az összehangolt munkavégzésre.

Az óvodapedagógusok munkáját közvetlenül segítők

Dajkák és a pedagógiai asszisztens

Az óvodapedagógussal szorosan együttműködve, az óvónők irányítása mellett, a gyermekek napirendjéhez igazítva végzik tevékenységüket. A nevelést tudatosan segítik, mert ismerik a nevelés célját, feladatát, módszereit. A nevelőmunkában társ és segítő, az óvodapedagógussal összehangolt munkájuk döntően hozzájárul az eredményes óvodai neveléshez. Fontos a nevelési év indítása előtti és év közbeni folyamatos munkatársi megbeszélés.

A gyermekek gondozási, nevelési igényei, képességei eltérőek, ezért az általuk tanultak és az óvodapedagógus útmutatásai alapján a gyakorlatban jól érvényesítik az egyéni bánásmód elvét. A nevelés eredményességéhez hozzájárul, hogy kommunikációjuk, viselkedésük modell értékű minta az óvodás gyermek számára.

Tárgyi feltételek

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják az itt folyó nevelőmunka színvonalát, hatékonyságát. A nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel rendelkezünk. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése otthonos, barátságos, játékra motiváló, a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja. Megfelel testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését. Az óvoda külseje – belseje harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal veszi körül a gyermekeket. Az óvoda megfelelő munka környezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Évente átvizsgáljuk meglévő eszközeinket, udvari játékainkat.

Az óvoda udvara az egészséges életmódra nevelés egyik fontos eszköze. Az udvar különböző jellegű talaj felületei más - más célt szolgálnak. (füves, homokos, térköves). A gyermekek mozgását, edzését, változatos tevékenységét az udvari játékeszközök szolgálják.

A mozgásfejlesztő játékok megfelelnek a gyermekek életkori igényeinek, lehetővé teszi játék és mozgásigényük kielégítését.

Az udvaron homokozók és hozzá tartozó játékeszközök, mozgásfejlesztő játékok (labdák, ugrókötelek, célba dobók stb.), hinták, focikapuk, gyermekkerékpárok, rollerek biztosítják a gyermekek mozgásfejlődéséhez nélkülözhetetlen tárgyi feltételeket.

Az óvodai élet megszervezése

A napirend kialakítása

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket az életkoronként növekvő időtartamú (5–35 perces), párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésével, szervezésével.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásainkra, igényeinkre.

A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.

Folyamatos, rugalmas napirend biztosít elegendő időt a gyermekek részére, szabad játékra és különböző tevékenységekre. A napirend csoportonként változó, igazodik a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteihez.

Napirend

A tevékenység kezdete

7:00-7:45

7:45-9:00

9:00-11:00

mindennapos mese, mozgás, játék, egyéni fejlesztés

11:00-12:00

12:00-13:00

13:00-15:00

15:00-15:30

A tevékenység megnevezése

Gyülekező, játék összevont csoportban

Saját csoportban folyamatos érkezés, játék, szabadon választott tevékenység

Gondozási feladatok

ellátása Tízórai

Folyamatos tevékenységek

szervezése: szabadon választott

tevékenység, játék,

kezdéményezés, tevékenységbe ágyazott

kiscsoportos foglalkozások vagy kötelező

foglalkozás,

Levegőzés, udvari játék, séták, túrák, kirándulások,

Gondozási feladatok

ellátása Ebéd

Fogápolás, készülődés a pihenéshez

Pihenés, folyamatos ébredés

Gondozási feladatok

ellátása Uzsonna

15:30-16.00

Játék, szabadon választott tevékenység

16:00-17:00

Összevont csoportban szabadon választott tevékenység, játék, folyamatos hazamenetel.

Az óvodai napirend tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztést, a fejlődésük nyomon követését kötelező dokumentumok vezetése szolgálja.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben az eredményes iskolakezdés érdekében feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségét figyelembe véve napi összesen 45 perc iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesz részt.

A gyermekek fejlődésének nyomon követési vizsgálata ekkortól kiegészül a sikeres iskolakezdéshez szükséges készségek és képességek rögzítésével, amely segíti az óvodapedagógus tudatos, célirányos tervezését.

Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Fontosnak tartjuk a partnerek igénymerését az intézmény eredményeinek elemzésekor, és a szükséges szakmai tanulságok levonásához. Az eredmények ismeretében határozzuk meg erősségeinket, fejlesztendő területeinket.

Ennek figyelembevételével az alábbi partnereink véleményére építünk:

- szülő
- gyermek
- fenntartó
- óvodapedagógusok
- pedagógiai munkát segítők
- általános iskola
- családsegítő és gyermekjóléti szolgálat
- pedagógiai szakszolgálat

a./ Család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését.

Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái

változatosak (személyes kapcsolat, különböző rendezvények)

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során a segítségnyújtást a családokhoz illesztjük.

- Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, jó partnerkapcsolatban valósul meg.
- Elfogadjuk a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk.
- Éreztetjük az őszinte odafordulást, az empátiát és segítőszándékot addig a pontig, amíg a szülő ezt képes elfogadni.
- A kapcsolat a tapintatra épül és a közös programok együttes tevékenységei alkalmával mélyül el.
- Az egyenrangú nevelőtársi viszony az óvónők és a szülők kölcsönös alkalmazkodásában is megnyilvánul.
- A családi beszoktatás lehetőségét megfelelően, hatékonyan, a fokozatosság szempontjából tapintatosan szervezzük. A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják.
- A szülő előzetes egyeztetés alapján, bármikor betekinthez az óvoda életébe.

„Együtt a szülővel”

- családi nap
- fogadó óra
- nyílt napok
- szülői megbeszélések
- Mihály-napi vásár
- Márton-napi lámpás est
- Adventi készülődés
- Apák, nagyszülők napja
- Anyák napja
- Csoport kirándulások
- nagycsoportosok búcsúztatása

Szülői Szervezet:

- Csoportonként 3 fő
- Elnök 1 fő

A kapcsolattartás a szülői szervezet együttműködési terve alapján valósul meg (lásd éves munkaterv).

Fontosnak tartjuk, ezért nagy hangsúlyt fektetünk az óvoda kapcsolataiban **az óvodai nevelést segítő intézményekkel** történő együttműködésre.

b./ Pedagógiai Szakszolgálat

- Rendszeres kapcsolatot tartunk a nevelési tanácsadó munkatársaival.
- Kölcsönös bizalmat építünk ki a hatékony együttműködés, a közös munka érdekében a gyógypedagógussal, logopédussal, fejlesztőpedagógussal, pszichológussal (év eleji szűrővizsgálat, egyéb vizsgálatok, iskola érettségi vizsgálatok).

c./ Általános iskola

Nevelésünk egyik fő feladata, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belépjen a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe-vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembe-vételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Az együttműködés alapelvei:

- kölcsönös nyitottság, bizalom, nevelőpartneri viszony,
- közös dokumentumok ismerete,
- nevelési feladatok összehangolása,
- kölcsönös hospitálás, közös továbbképzésen való részvétel.

Cél: Kudarcmentes iskolakezdet és az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

Feladataink

- Az iskolakészültséget támogató pedagógiai munka (tanulási képességek, kulcskompetenciák, egyéni differenciált képességfejlesztés).
- Képességfejlesztő programok megvalósítása.
- Tanulási zavarok kialakulását megelőző módszerek alkalmazása (dyslexia megelőző programok, korszerű tanulási munkaformák, drámapedagógia, konfliktuskezelési technikák).
- Az iskolakezdés segítése (tanítónők megismerése, nyílt napok).
- Közös szabadidős programok szervezése (közös évnyitó, közös rendezvények).
- A gyermekek fejlődésének utánkövetése.

Az együttműködés formái

Látogatások, tapasztalatcserék, közös programok, bemutatók, fórumok, egymás

rendezvényein való részvétel.

d./ Család és Gyermekjóléti Szolgálat

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok meghatározása, a kapcsolattartás formája a V. fejezetben található.

e. / Közművelődési intézmények

A sajátos lehetőségeket tudatosan felhasználjuk nevelőmunkánkban. A különböző tevékenységekhez kapcsolódóan a gyermekek megismerkednek a közművelődési intézmények programjaival.

- szervezett könyvtárlátogatás egész évben,
- múzeumlátogatás, kiállítások, tárlatok megtekintése,
- szüreti felvonulás.

f. / Egyház

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, amely óvodánkban lehetőséget biztosít speciális szolgáltatások keretében hittan igénybe vételére. Évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktatók számára a helyet.

Az együttműködés tartalma:

- heti rendszerességgel hitoktató által tartott foglalkozás szervezése az óvodában,
- ünnepek előkészítése, templomban szervezett megfigyelés,
- a hitoktató és az egyház vezetőjének részvétele az óvodai rendezvényeken.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI, TARTALMA, AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Játék

A szabad játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Óvodáskorban a nevelés eszközei közül a játék a gyermek legelemibb pszichikus szükséglete.

A játék tájékoztató, pszichikumot, kreativitást fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenység.

Cél:

- a gyermekek tanuljanak és fejlődjenek a játék során szerzett benyomások,

tapasztalatok, élmények által,

- a játék legyen minél sokrétűbb tevékenység alapja,
- a gyermek kíváncsiságára, megismerési vágyára, önkéntelen figyelmére alapozva irányítsuk az értelmi képességek fejlődését,
- a játék formáinak, és tartalmának gazdagításával fejlesszük sokoldalúan a gyermek személyiségét,
- alakuljon a gyermekek közötti kommunikáció és fejlődjön társas kapcsolatuk,
- a játékban élje ki, gyakorolja az életben előforduló szituációkat,
- kapjon megoldási módokat bizonyos élethelyzetben való viselkedésre,
- nyugodjon meg, élje ki szorongásait, vagy élje újra kellemes élményeit.

A kisgyermek első valódi játszótársa a felnőtt. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd ha a szabad játékfolyamat kialakul, segítővé, ha a játékfolyamat elakad, kezdeményezővé válik. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játékhoz megfelelő helyre, egyszerű, alakítható a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre és időre van szükség.

Nyugodt, derűs légkör

A gyermekek kiegyensúlyozottságához, közösségi életük fejlődéséhez szükséges nyugodt légkör a játékra közvetlenül is hatással van.

Változatos játéktevékenységet biztosítunk az óvodába érkezéstől a hazamenetelig.

Megfelelő hely

A gyerekek szabad mozgása, az egymás mellett játszó csoportok és a játék térbeni kibontakozása érdekében szükséges a megfelelő hely kialakítása.

Játékidő

A játékra elegendő időt biztosítunk a nap minden időszakában, akár a teremben, akár a szabadban. Indokolatlanul a kötetlen kezdeményezések, tevékenységek megszervezésével az elmélyült játékot nem szakítjuk meg. A kicsik számára különösen fontos, hogy minél hosszabb, megszakítások nélküli legyen a játékidő.

A nagyobbaknál már kialakulnak az együttjátszó csoportok, ezért a tartalmas, gazdag játék kialakulásához elegendő időre van szükség.

A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.

Játékeszköz

A játékszer motiválja, ösztönzi, gazdagítja a gyermek elképzeléseit, segíti elgondolásainak megvalósítását. Ezért olyan játékszereket adunk, amelyek az elmélyült játék kialakulását segítik.

A játékeszközök legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatóak és veszélytelenek. Jó minőségű, különböző alapanyagokból készüljenek, sokféleképpen, egymással variálva illeszkedhessenek a játék témájához. A kiscsoportos gyermekek játéka tárgyhoz, eszközhöz kötött, ezért ezt az igényt mennyiségileg is ki kell elégíteni. A nagyobb gyermekek számára bővül az eszköztár, amelyek tartalmassá teszik a játékot. A játékszerek a gyermekek számára könnyen elérhető helyen legyenek és gyűjtögessenek minden anyagot, amit önállóan meg tudnak munkálni. A játékban és a játék eszközöket illetően próbálunk mindig kreatívak lenni.

Az óvodában nagyon fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játék folyamatában a jelenlétünk biztosítja az indirekt irányítást.

A játékok jellemzői:

- a játékok sokrétűek, komplex módon fejlesztik az egész személyiséget,
- fokozzák a gyermekek aktivitását, hiszen a közösségért, a közösségben tevékenykednek,
- segítik a gyermekeket önmaguk, társaik és a környező világ megismerésében,
- nagymértékben fejlesztik a nyelvi kommunikációs képességeket, beszédkészséget.

Játékfajták

– Gyakorló játék

Kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismételésre készíti a gyermeket.

Irányításában biztosítjuk a mozgásteret és mindazokat a játékszereket, eszközöket, anyagokat, amelyek alkalmasak a gyermekek mozgásigényének, és manipulációs vágyának kielégítésére. A megfelelő eszközök, anyagok, állandóan álljanak a gyermekek rendelkezésére.

– Szabályjáték

Pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok határozzák meg a játék megkezdésének módját, menetét, befejezését, egy-egy szakaszának lezárását.

A játék jellegéből következik a szabályok pontos betartása, a szabályoknak megfelelő viselkedés. A szabályjátékban tanulják meg a helyes magatartás alapvető formáit. A nagyok csoportjátéka fejleszti a közösségi érzést, és a felelősségtudatot. Megtanulják, hogy viselkedésüktől, ügyességüktől függ az egész csapat győzelme.

A szabályjátékok egyes fajtái főként a gyermekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeiket fejlesztik.

Cél: Az örömteli mozgás és mozgáskedv fenntartása.

1. Mozgásos szabályjátékok

- testnevelési játékok,
- dalos és mondókás népi játékok,
- fogócskák, bújócskák...

2. Értelmi képességet fejlesztő játékok

- társasjátékok,
- képes kirakók, kártyajátékok,
- nyelvi játékok, dominók...

– *Dramatikus elemeket tartalmazó játékok*

- bizalom játékok,
- lazító, feszültségoldó játékok,
- ráhangoló játékok,
- csapat, közösség építő játékok.

A dramatikus játékok a bensőséges, közösségi játszást célozzák meg, melyben a játszó gyerekek érzelmileg és szellemileg egyaránt tapasztalatot gyűjtenek.

– *Építő, konstruáló játék*

Az építés, konstruálás közben átéli az alkotás örömét, fejlődik kreativitása. Megismeri a tervezést, szerkesztést, közben fejlődik megfigyelőképessége, gondolkodása.

Az építés, konstruálás elősegíti a szem-kéz koordináció kialakulását. Az építő játék az eszközök, és anyagok változatosságát igényli.

– *Szerepjáték*

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, amely a gyakorló játék keretei között bontakozik ki, és fejlett formáját az óvodáskor végére éri el.

A gyermekek szerepjátéka tapasztalatokat, ismereteiket és az ehhez fűződő érzelmeiket tükrözi. A szerepjáték feltételezi a gyermek önállóságát, kezdeményező készségét. A vállalt szerepeken keresztül ábrázolják a valóság számukra lényeges mozzanatait, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak és alakulnak a gyerekek közötti társas kapcsolatok az együttműködés, a kölcsönös alá és fölérendelés, a közös tevékenység.

– *Barkácsolás*

A játék igényéből indul ki, kötetlen, azok a gyermekek vesznek részt, akiknek szükségük van eszközökre. Időpontját is a játékhelyzet határozza meg.

Megteremtjük a feltételeket, hogy a 4-6-7 éves gyermekek játékidőben bármikor barkácsolhassanak. Gondoskodunk a megfelelő helyről, anyagokról, és kifogástalan, a gyermekek számára megfelelő szerszámokról.

– *Dramatizálás, bábozás*

A szerepjátékot gazdagítja, ha a gyermekek irodalmi élményeiket szabadon választott, kötetlen módon dramatizálják. Ennek első feltétele, hogy az irodalmi alkotások érzelmileg megragadják a gyermeket. A dramatizáláshoz gondoskodunk különféle eszközökről, jelmezekről, a különböző szerepeket jelző kellékekről.

A bábjáték igazi kifejező eszköze maga a mozgás, és ez vizuális élményt is jelent a gyermekeknek. Az óvodapedagógus bábjátéka a gyermekeket utánzásra készíteti.

A bábozás oldott légkörben, felesleges kötöttségek nélkül folyják.

Jelentősége abban áll, hogy olyan utat nyit meg a gyermekek és a felnőttek között, amely eddig zárva volt. A bábu - az „átmeneti tárgy” a két személy között közvetít.

A bábjáték hatásos, mert képszerű, csodálatos, mert a bábu megelevenedik, él. Az érzelmek kivetítését, reagálását biztosítja.

A bábok kiválasztása feleljen meg a gyermekek által kedvelt meséknek, kapcsolódjék élményeikhez.

– *Szabadban történő játék*

Az udvari környezet, a kiránduló helyek a sajátos lehetőségeikkel örömteli tevékenységek sokaságát biztosítják. Az idő és az eszköz biztosítása itt is nagyon fontos.

Környezettudatos magatartás, viselkedés kialakítása, veszélyhelyzetek felismerése, szabályok betartása, önmaguk és mások testi épségének óvásához járul hozzá.

Az óvodapedagógus feladata:

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

- Teremtse meg az alapvető feltételeket, amelyek hatással vannak a játékra (hely,

idő, eszköz, nyugodt légkör).

- Tapasztalatszerzés, élményszerzési lehetőségek: szüret a hegyen, látogatás a tűzoltóságon, hajókirándulás, vadasparki látogatás, stb.
- Az élmény legyen egyéni, családból, környezetből hozott, vagy óvodai társakkal átélt.
- A dramatikus játékoknál a gyermekek tapasztalataira építsen.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek saját elgondolásaikat valósítsák meg a játékban, hogy fantáziájuk, hangulataik, érzelmeik szabadon megnyilvánulhassanak.
- A segítség módját és mértékét mindig a konkrét játék helyzetnek, a csoport és az adott gyermek fejlettségének megfelelően alkalmazza.
- Tartsa természetesnek, hogy a gyermekek játékának színvonala különböző.
- Igazodjék az adott fejlettségi szinthez, de segítse elő, hogy a gyermekek magasabb szintre jussanak.
- Figyelje meg a gyermekek játékát és használja fel saját nevelési céljai elérése érdekében.
- Az óvodapedagógus is tudjon és szeressen játszani.
- Ismerje a gyermekek érdeklődési körét, tapasztalatait, élményeit, a játék jellemzőit.
- Tartsa lényegesnek, hogy a közös játékban a gyermekek érdeklődéssel, aktivitással, igazi játékkedvvel vegyenek részt, hogy minden gyermek szabadon és minél elmélyültebben játsszon.
- Ismerje meg a gyermekek otthoni játékfeltételeit. Ha szükséges, ébressze fel a szülők igényét a gyerekükkel való együttjátszásra.
- Az óvodapedagógus úgy tekintse a játékot, mint a nevelési célok elérésének legfőbb eszközét.
- Segítse az önkéntességnek, szabad választásnak, önállóságnak érvényesülését a játék megszervezésében, a téma kiválasztásában, a szerepek kiosztásában.
- A Zöld óvoda program elvárásainak beillesztése az óvodai játék folyamatába.
- A játék során soha ne hagyja felügyelet nélkül a gyermekeket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Nagyobb ügyességet, vagy szellemi erőfeszítést igénylő játékokat is választhatnak.
- Bonyolultabb játékszabályokat is megtanulnak.
- Figyelmeztetik egymást a játékok szabályainak betartására.
- Épít, konstruál különböző eszközökből, játékokból.
- A konstruáló játékokat gyakran kapcsolják a szerepjátékhoz, az élethelyzetek reprodukálása közben szerelnek, építenek, szerkesztenek, vagy a létrehozott alkotás hatására képzelik bele magukat különböző élethelyzetekbe.

- Elfogadják egymás elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Szívesen játszik társaival, képes a szerepek elosztására és a szabályok felállítására.
- Örömmel és bátran válogat játékeszközök és tevékenységek között.
- Képes játéktevékenységük kezdeményezésére, megszervezésére.
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz, le tud mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Vállalja a számára kevésbé érdekes szerepeket is, tud vezetni és alkalmazkodni.
- Játékelemekből tud építeni, képes bonyolultabb alkotások létrehozására, saját ötletei alapján.
- Önálló a játék tervezésében, szerepek kiválasztásában, a játékszerek megválogatásában szabályok betartásában, a már nem használt eszközök összerakásában.
- Játékához saját maga is létrehoz, elkészít eszközöket, és azt használja is.
- Játzócsoporthoz tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- Szívesen, bátran bábozik, és készít maga is egyszerű bábokat.
- Tud dönteni a szabadideje hasznos felhasználási lehetőségei között.
- Szívesen vesz részt a szabályjátékokban, a szabályokat betartja egészséges versengés jellemzi: vereségeit, győzelmeit elfogadja.
- A játékeszközökre vigyáz.
- Fel tudja dolgozni siker és kudarccélményeit.

Verselés, mesélés

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást.

A magyar gyermekirodalom, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mesélésre, verselésre, mondókázásra. A mese és a vers örömforrás-derű esztétika, társas élmény, nyelv/gondolat-, amely nagy belső energiákat mozgósít. „A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.”

Az értékes gyermekirodalmi alkotások biztosítják a gyermeki érdeklődés fenntartását a természeti és társadalmi környezet, az emberek s önmaga iránt.

Az irodalmi nevelés anyagát a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népköltészet a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság

történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, –a klasszikus és kortárs irodalmi művek alkotják. Dajkarímek, altatók, hintáztatók, ujjkiszámolók, állathívogatók, hangutánzó népi mondókák. Kiolvasók, tréfás állat és névcsúfoló rigmusok. Természetről, állatokról szóló versek, mesék. Halmozó és láncszerkezetű mesék, verses-mesék. Történetek állatokról, hasonló korú gyermekekről. Tündérmesék, tréfás mesék, versek. Szólások, közmondások

A tevékenység célja:

- Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése.
- Az irodalmi művek iránti érdeklődés felkeltése, megszerettetése, befogadó szerepből előadói szintre való eljutás. Önkifejezés – saját vers és mesealkotása, játékos mozgásokkal, ábrázolással. Ráébreszt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyaira, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákra.
- A mese, vers nyelvi fordulatainak, kifejezéseinek megismertetésével, használatával a gyermekek nyelvi kifejezőképességének gyarapítása.
- Érzelmi biztonság megadása. Érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődés elősegítése, szemléletmódjának és világképének alakulása, szorongásainak oldása, az igényesen válogatott irodalmi művek által.

Az óvodapedagógus feladata:

- Teremtse meg a mindennapi mesélés lehetőségét, a hetirendben rögzített időpontra túl is meséljen, verseljen, amely legyen örömforrás, élmény.
- A mesemondás alkalmait a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal is megteremtheti pl. gyertyagyújtás, párnák lerakása stb.
- Előadásmódja legyen élményszerű, emlékeztető, ritkábban könyvből olvasva, arca és hangja játékával kísérvé keltse életre a mesét.
- A gyermekek irodalmi élményeinek újra játszásához biztosítsa a bábozás, dramatizálás eszközeit, lehetőségét.
- Az irodalmi élmények feldolgozását különféle eszközök, anyagok barkácsolási lehetőség biztosításával segítse elő.
- A mesélés, verselés, mondókázás alkalmával teremtsen meghitt légkört, érzelmi biztonságot.
- A versmondásban a ritmus, a hangzás legyen az elsődleges.
- Az óvónő ne fűzzön magyarázatot a vershez és ne is kérdezze a gyermektől, hogy miről szól, azonban válaszoljon a mesével, verssel kapcsolatos spontán kérdéseikre,

beszélgessen velük.

- Az óvodapedagógus körültekintően alkalmazza a szókincsfejlesztésben, a nyelvhelyességi hibák korrekcióját.
- Segítse a beszédtechnikai problémák javítását a verseléssel, mondókázással.
- Változatos módon állítsa össze az irodalmi anyagot, melynek gerincét a magyar népmesekincs, a klasszikus és kortárs irodalmi művek adják.
- A kiválasztásban érvényesüljön az aktualitás és a helyi adottságok.
- Kezdeményezze, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek a felnőttek gyermekeiknek biztosítva a személyes kontaktus, az érdeklődő törődést, a szeretet fizikai kinyilvánítását.
- Hívja fel a szülők figyelmét az élszóban történő mesélés fontosságára, tegyék lehetővé, hogy a gyermekek meseélményeiket játékokkal és rajzzal otthon is kifejezhessék.
- Folyamatosan bővítse, aktualizálja a csoport érdeklődésének megfelelően a csoport képeskönyv készletét.
- Kísérje figyelemmel (ha szükséges javítsa) a dajka érthető, tiszta beszédét.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, figyelmesen, csendben hallgatják végig a mesét.
- Viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- Játék közben környezetük vagy a természet jelenségeire alkalomszerűen felidéznek odaillő szövegeket, rigmusokat mondogatnak.
- Várják, kérik az elhangzott vers, mondóka ismétlését, önállóan is verselnek.
- Fel tudják idézni a cselekmény egy-egy mozzanatát.
- A folytatásos mesék, versek meseregények szálait össze tudják kötni, vannak kedvenc mesehőseik, a vele történt dolgokat beleviszik játékukba.
- A meséskönyvek képeit önállóan nézegetik, a képek alapján felismerik kedvenc meséiket.
- Ismerik a csoport könyvespolcát, eligazodnak a könyvek között, vigyáznak épségükre.
- Saját vers és mesealkotással, mozgással, ábrázolással fejezzék ki önmagukat.

Ének, zene, népi játék, tánc

A zene, az ének második anyanyelvünk. Ha átöleli mindennapjainkat, képes felkelteni és fokozni az aktivitást, szabályozni a feszültséget.

Mobilizálja a legkülönbözőbb érzelmeket, serkenti a képzeletet, emlékezetet, befolyásolja a közérzetet, alakítja a viselkedést.

Jelentős az esztétikai hatása.

Én erőt ad, az átélhető öröm élményével vesz körül.

Hangot, „művet” alkotni, énekelni, hangszeren játszani, improvizálni, valamint kötetlen formában kifejezni a gyermeknek önmagát nagyszerű lehetőség, remek élmény. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző állami, egyházi, jeles ünnepekhez kötődik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével.

Cél:

- közös éneklés-közös énekes - játék örömeinek megéreztetése, a zene iránti érdeklődés felkeltése, zenei ízlésük formálása, esztétikai fogékonyságuk növelése,
- ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, igényesen válogatott kortárs zenei alkotások által fejleszteni a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, mozgáskultúráját,
- elősegíteni az óvodai életkorhoz igazodó hagyományápolás gyakorlatának kialakulását,
- az óvodás gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a népi játékkincsünk, gyermekjátékdalok segítségével a gyermekek tánc kultúrájának fejlesztése,
- a zenei anyanyelv megalapozása.

Az óvodapedagógus feladata:

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése, a csoportban dolgozó dajka közreműködésével.
- Tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztőhatások megszervezése.
- Szervezzen változatos zenei élményeket a gyermekek számára. Pl. népi hangszeres előadások, művészeti iskola növendékeinek hangversenye, népitánc-foglalkozásokon, bemutatókon való részvétel stb.
- Ismertesse meg a gyermekeket a különféle hangszerekkel, azok hangjával.
- Teremtse meg az aktív zenélés feltételeit.
- Népdalok, gyermek- néptáncok és népi játékok megismertetésével segítse a hagyományok továbbélését, a gyermekek mozgáskultúrájának fejlődését.

- **A dal és zenehallgatási anyag kiválasztásánál vegye figyelembe az aktualitást, a helyi sajátosságokat tükröző dalokat.**
- Az óvodapedagógus tiszta énekhangjával a nap bármely szakában felkeltheti a gyermekek érdeklődését, figyelmét, de segít a beszoktatás időszakában is (felszabadító hatása, fegyelmező ereje van).
- Hagyományos zenehallgatás és ezzel egy időben történő mozgásos kifejezés kombinációja mellett adjon teret a gyermekek érzelmi megnyilvánulásainak.
- Biztos tudásra épülve különböző zenei előadásmódokkal ismertesse meg a gyermekeket, amelyeket mozdulatokkal is tarkíthatnak.
- Vegye figyelembe, hogy a zene minden tanulási vagy viselkedési terület fejlesztésére jótékony hatással van, munkája során építsen erre.
- A zene, az éneklés tegye színessé a mindennapokat, emelje az ünnepek hangulatát.
- Tegye lehetővé, hogy a szülők is megismerjék, milyen jellegű dalokat, módszeres eljárásokat használ a zenei neveléshez.
- Ajánljon mondókákat, gyermekdalokat a szülőknek.

A zene és az anyanyelvi nevelés

A zenének az anyanyelvi nevelésben meghatározott helye van:

- a gyermek-és népdalokat a gyermekek nyelvi ismereteinek figyelembevételével választjuk ki,
- a kiejtés gyakorlását a mondókák, körjátékok elősegítik,
- a körjátékoknak fontos funkciójuk van a szerepváltás gyakorlásában (beszélő-hallgató- felelő),
- éneklés-mondókázás közben ismétlik az óvónők jól artikulált kiejtését, tiszta énekét,
- az ünnepek alkalmával megismert gyermek-és népdalok hozzájárulnak az ünnepi hangulathoz, segítenek megoldani a nyelvi követelményeket, különösen a produktív beszéd közben használt szókincs bővítésével.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A mondókákat és dalokat tisztán, szép szövegkiejtéssel tudják énekelni,
- A mondókákat az egyenletes lüktetést kiemelve, a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
- Felismerik a magas-mély hang, a halk- hangos közötti különbséget.
- Képesek dallam motívumok elbújtatására, felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről.
- Különbséget tudnak tenni a környezet, a tárgyak zajai, zörejei között.

- Biztonsággal emelik ki a dalok, mondókák ritmusát, szöveges motívumokat visszatapsolnak.
- Tudnak mozogni, énekelni gyorsan és lassan, egyöntetűen járnak körbe.
- Egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- Biztonsággal használják a gyermekhangszereket.
- Tudnak „kérdézz-felelek” játékot játszani és énekelni két csoportban az óvónő segítségével is.
- Képesek dallamok felismerésére dúdolás, valamint kezdő-, különböző lényeges- és záró motívumok alapján.
- Megjelenik a gyermek mozgásában a zene lüktetése, tükröződik vizuális megnyilvánulásában a zene hangulata.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális tevékenység összetett, sokszínű komplex nevelési és művészeti terület. Beletartozik a rajzolás, mintázás, építés, festés, konstruálás, kézi munka, modellezés, kézművesség, az esztétikus környezet kialakítása, a népművészeti elemekkel és műalkotásokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedés. A tevékenység örömét tarjuk fontosnak, ezért a rajzolási igény kialakítására törekszünk. Számunkra fontos, hogy a gyermek önmaga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csak akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha ezt a gyermek igényli. Az átélt élmények és a természet látványának felelevenítésével felkeltjük a gyermekek tevékenységi vágyát. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, alkotókedvét nem szoríthatjuk szűk időkeretbe. A hét minden napja szükséges ahhoz, hogy a gyermek a tevékenység gazdagságáért, sokszínűségéért, önmaga belső látásmódja kifejezéséért vegyen részt a tevékenységben. A mikrocsoportos foglalkozások beépülnek a játékidőbe, gyakran ezekből alakulnak ki a több műveltségi területet is átfogó komplex tevékenységek. Minden csoportszobában biztosítjuk a vizuális tevékenységekhez szükséges eszközöket, anyagokat, melyhez a gyermek bármikor hozzáférhet. Az IKT eszközök használatát az óvodai csoportban a gyermekek érdeklődése, kíváncsisága alapozza meg. A gyermekek alkotásai az öltözőkben és a folyosón kerülnek kiállításra.

A tevékenység célja:

- a gyermekek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő képi – plasztikai kifejezőképesség birtokában az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendezőképeség kialakítása, fejlesztése,

- téri, formai és színeképzetek kialakítása,
- a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, műalkotások nézegetésével a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség kialakítása,
- a gyermekek közötti ábrázolásbéli különbségek szem előtt tartása, (nem kell és nem is lehet egy szintre hozni a gyermekeket),
- az ábrázolás különböző fajtái a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel a gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze,
- a gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül,
- fontos az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására,
- az egész nap folyamán biztosítjuk az ábrázolás különféle technikáinak és eszközeinek használati lehetőségét.
- előnybe részesítjük a természetes anyagok, termékek felhasználását.

Az óvodapedagógus feladata:

- Teremtse meg a feltételeket a gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Fejlessze képi gondolkodásukat.
- Keltse fel a gyerekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát, juttassa a gyerekeket az alkotás öröméhez.
- Segítse a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre jutását.
- Teremtse meg a szabadidős, illetve a foglalkozás tárgyi, hangulati feltételit.
- Legyen igényes a környezet formálásában, törekedjen a természetes, jó minőségű anyagok használatára a csoportszoba rendjében és díszítésében.
- Irányításában mindig igazodjon az egyes gyerekek fejlettségi szintjéhez, vegye figyelembe a váratlan helyzeteket.
- Segítse elő, hogy a szülők otthon is adjanak gyermekeiknek lehetőséget az ábrázolásra, a kész alkotásokat őrizték meg, örüljenek neki.
- Az óvodapedagógus teremtsen alkalmat arra, hogy a gyermekek egymás munkáját is megnézhessék, véleményt mondhassanak.
- Tevékenység közben adhassanak egymásnak tanácsot, legyenek egymás segítségére.
- Gondoskodjék minden gyermek munkájának folyamatos bemutatásáról a szülők által látható helyen is.
- Biztosítsa a lehetőséget, hogy minden nap játékidőben is ábrázoljanak kedvük szerint, gyakorolják a jól ismert technikákat.

- Teremtse meg a különféle anyagokkal, eszközökkel való ismerkedés feltételeit. Alakítson ki lehetőség szerint „barkács sarkot”, „rajzos asztalt”, ahol a gyerekek kedvükre válogathatnak az eszközök, anyagok között.
- Fontos, hogy az alkotásra buzdítást jól kapcsolja a spontán helyzetekhez, a csoport életét meghatározó, élményhatású eseményekhez.
- A rajzolás, építés lehetőségét már a beszoktatás idején kínálja fel.
- Új technikák bemutatásával tegye vonzóvá a vizuális nevelést:
 - mintázások: agyag, gyurma, sógyurma, nyomatok, termések, gyümölcsök, levelek, láb-kéz nyomatok, mézeskalács készítése,
 - gipszképek, keretek készítése dekupázs technikával,
 - homok- és termésképek készítése,
 - festés különböző technikái: ujjal, vattapamaccsal, szivaccsal, golyóval, fogkrémmel,
 - buborékfigurák szívó- szalmaszál felhasználásával,
 - kavicsfestés, festéknyomatok különböző anyagok felhasználásával,
 - szöttesek készítése természetes anyagokból, papírcsíkokból,
 - olvasztott zsírkréta kép készítése,
 - kasírozás: álarcok, tál, gyümölcsök, zöldségek készítése,
 - mozaikképek kavicsokból, termésekből, tépés, nyírás, ragasztás által,
 - barkácsolások a természet adta lehetőségek kihasználásával.
- Az udvari lehetőségeket egész évben használják ki, tábla, kréta, homok, gyurma, agyag mindig álljon a gyerekek rendelkezésére.
- Télen formáljanak, építsenek hóból is.
- Törekedjen a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására, és a tehetségek bátorítására.
- Az óvodapedagógus tartsa szem előtt, hogy maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, nem a mű, nem az eredmény.
- A téma és a technika választásánál figyelembe vesszük aktuális ünnepeinket, az évszakok és a természet adta lehetőségeket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Sokféle tapasztalatot szereznek az építésben, téralakításban.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik a kedvelt színeiket.

- Formalításuk változatos, emberábrázolásaikban megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével.
- Szóbeli véleményt nyilvánítanak önmaguk és egymás munkáiról, esetlegesen műalkotásokról véleményt alkotnak.
- Tudnak formákat mintázni elképzeléseik alapján, megfigyeléseik felhasználásával.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (nyírás, hajtogatás, szövés, varrás stb.).
- Elmondják véleményüket az óvodai környezetről, szívesen vesznek részt annak szépítésében.

Mindennapos mozgás

A mozgás az óvodáskorú gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, legalapvetőbb szükséglete a mozgás, amely a személyiség valamennyi szegmensét fejleszti. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul az egészséges életvitel kialakulásához. Óvodánkban biztosítjuk a rendszeres és sokoldalú mozgást, mozgásos játékokat, és délutánonként mozgásos szakköröket (igény szerint labda-ovi, ovi foci). A mozgásos játékon keresztül a gyermek megtapasztalja önmagát, társait és az őt körülvevő világot, és információt szerez környezetéről. A játékos mozgásokat teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján a gyermeki szükségletek és egyéni képességek figyelembe vételével biztosítjuk.

Az óvodáskorú gyermek egyik életkori sajátossága a nagyfokú mozgás. Ez kihat élete minden területére. A mozgás életelem, mint a víz, a levegő. Ugyanúgy jelzi a személyiség fejlettségét, mint bármely más tevékenység.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint az erő, ügyesség gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. **Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.** Fontos szerepük van **az egészség megóvásában, megőrzésében.** Befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, ellenálló- és teherbíró képességét. Kiegészítik a **gondozás és az egészséges életmódra nevelés** hatását.

A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A mindennapos mozgások során a mozgásos játékok változatos, rugalmas alkalmazása, melynek célja, az örömteli, mindennapos mozgás, a mozgáskedv felkeltése, fenntartása, a futójátékok, fogójátékok, labdajátékok és versenyjátékok használatával.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében teremtsen meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodóképességét.
- Építsen a gyermekek mozgástapasztalatára, játékos kedvére.
- Tartsa szem előtt, hogy a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok.
- Törekedjen a kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.
- *Alkalmazkodjék a gyerekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségi szintjükhöz, teherbíráshoz.*
- *Gondoskodjék a megfelelő öltözködés biztosításáról.*
- A mozgás megszerettetésében az óvodapedagógus működjék együtt a családdal.
- Tartsa fontos feladatnak a fizikai állóképesség fejlesztését, az önértékelés és önbizalom fejlesztését.
- Kapjon kiemelt figyelmet a testséma fejlesztése, (testfogalom kialakítása, testrészek ismerete, a kezesség erősítése stb.).
- A mozgással kapcsolatos és a mozgáshoz kapcsolható szókészlet bővítése.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, játékok és táncok.

A szervezett mozgásos tevékenységek anyagát a „Mozgásfejlesztés az óvodában” című kézikönyvből, valamint különféle segédkönyvekből merítjük. A fentieknek megfelelően a 4-5 éveseknél a testséma fejlesztésből az „oldaláság” kap kiemelt szerepet. A mozgásfejlesztésben előtérbe kerülnek az egyensúlygyakorlatok, koordinációt fejlesztő gyakorlatok és a tér mozgásos megismerése. Az 5-6-7 éveseknél már kiemelt hangsúlyt kap a finommozgás, az észlelés, a mozgás közbeni alakítás és forma állandóság fejlesztése is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Legyen képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tudjon rövidebb távon egyenletes iramban futni.

- Versenyjátékokban tartsa be a szabályokat.
- Tudjon ütemtartással járni.
- Tudjon labdát vezetni.
- Tudjon egykezes felső dobással célba dobni.
- Tudjon gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- Szeressen mozogni, kitartó a mozgásos játékokban.
- Tudjon néhány mozgásos játékot, (futó, fogójáték) irányítás nélkül játszani.
- Tudjon a térben tájékozódni, ismerje az irányokat.

A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja, hogy a gyerekek minél több ismeretet, tapasztalatot szerezzenek szűkebb-tágabb természeti – emberi – tárgyi környezetükről, alapvető mennyiségi és formai összefüggéseiről, megalapozódjon környezetvédő szemléletük. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz megtanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek nyitottságára építve segítjük, hogy tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tisztelje, becsülje azt.

Ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, a közösséghez tartozás élményét, a nemzeti a családi és a tárgyi kultúra értékeit. A nevelőmunkát jellemezze a szülőföldhöz, az ott élő emberekhez, a hazai tájhoz, a helyi hagyományokhoz, szokásokhoz való kötődés.

A környezet megismerésére nevelés életkornak megfelelő tartalmának közvetítése az óvoda mindennapi életébe ágyazva történik, minden a gyermek környezetéből származó élményre, ismeretre kiterjed.

Az éves terv összeállításánál kiválasztjuk a környezet megismerés tartalmát, a gyermekek életkori, egyéni sajátosságainak, családi környezetének, ismereteinek figyelembe vételével. Fontos szempont az óvodai és a lakóhelyi környezet lehetőségeinek ismerete is. A projekt típusú tervezésben az öselemek - tűz, víz, föld, levegő-integráló szerepet töltenek be.

A gyermekek fejlődésével a környezet megismerésének témái bővülnek, tartalmuk mélyül.

A 3-4 évesek elsősorban a közvetlen környezetükből szerzik tapasztalataikat, ismereteiket.

Később tágu a megismerhető világ (óvodán, városon kívüli környezet).

A környezet megismerés tartalma néhány téma köré csoportosítható

- **társadalmi környezet:** család, tagjai együttélése, óvoda, felnőttek munkája, környezet tárgyai, eszközei, anyagai, színei, lakóhely, közlekedési eszközök,

közlekedés szabályai,

- **természeti környezet:** évszakok, növények, állatok, élőhelyek, élettelen természeti környezet, kőzetek, levegő, víz, tűz, föld,
- **környezetvédelem, természetvédelem:** a környezetvédelem jeles napjai, környezettudatos vásárlás, szelektív hulladékgyűjtés.

Minden témához szervesen kapcsolódik a környezet mennyiségi, formai viszonyaival kapcsolatos ismeret.

A témakörök kapcsolódnak egymáshoz, összefüggnek. Témaválasztáskor nem az elvont ismeretekre, hanem a gyermekeket közvetlenül körülvevő világ élményszerű megismertetésére helyezzük a hangsúlyt.

A környezet megismerésével a gyermekek el tudnak igazodni környezetükben. Tevékenységeik során azt is megtapasztalhatják, hogy a környezetet alakítani tudják. Nagy felelősségünk, hogy ez pozitív irányba történjen, mindig a környezet védelmének figyelembe vételével.

A környezet tevékeny megismeréséhez szükséges feltételeket biztosítjuk, ami a tudatosan kiválasztott tartalomnak megfelelően szükséges.

A környezeti nevelés maga az élet, sok ismeret és tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, megfelelő felnőtt minta, sok pozitív élmény segítségével alapozható meg. Megvalósítása a játékon keresztül, a gyermeki tevékenységek közbeni tapasztalatszerzésen alapul, a gyermekek spontán érdeklődésére, megismerési vágyára épül.

A tevékenykedés útján jön rá a gyermek az összefüggésekre, tanul meg látni, gyönyörködni, érzelmileg is kötődni mikro majd makro környezetéhez. A több érzékszervvel való megtapasztalás maradandóbb élményt nyújt, sokoldalúbb megismerést eredményez.

A gyermekek környezetében lévő felnőttek, elsősorban a család és az óvónő (többi óvodai dolgozó) személyisége, természetszerűtlen magatartása, szemléletmódja meghatározó.

Az óvónő a gyermek segítője a környezet megismerésének útján, tudatos feltétel alakító, szituációteremtő és kihasználó.

A tudatos feltétel alakítása következtében legyen az óvodában sokféle anyag, eszköz a színes tevékenységi lehetőség biztosítása érdekében. A játék, a mozgás, a rajzolás, mintázás, kézimunka, a munka jellegű tevékenységek a gyermek mindennapi spontán tapasztalatszerzési forrásai. Ezekben a természetes élethelyzetekben a gyermekek problémákat oldanak meg, felfedezik közvetlen környezetüket. A természetesen adódó szituációkhoz kapcsolódva segítjük a cselekvés és a szóbeliség párhuzamos megjelenését, a gyermek önálló véleményalkotását, döntését a környezet alakításában.

Minél több **állandó tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítunk** a csoportban, az óvoda udvarán.

A gazdagon berendezett **élősarok** széleskörű ismeretszerzési lehetőséget nyújt. Legyenek az élősarokban cserepes virágok, amelyeket a gyermekek gondozhatnak, öntözhetnek. A gyermekek folyamatosan megfigyelhetik fejlődésüket. Vessenek, csíráztassanak, hajtassanak az évszaknak megfelelően.

A „kísérletező, vizsgáló asztal” jó lehetőség az állatok, növények, termények, anyagok megvizsgálásához és különböző egyszerű kísérletek elvégzéséhez, amelynek következtében a gyermekek tapasztalatai tovább gazdagodnak.

Eszközei: csipesz, nagyító, távcső, olló, üveglapok, kés, mérleg, mérőrudd, különböző méretű üveg edények, tölcsér, itatóspapír.

A gyermekek ismereteinek bővítését szolgálják az állatokról, növényekről, a közvetlen és a távolabbi környezetről szóló képeskönyvek. A közös kirándulásokon, a szervezett megfigyeléseken készített fényképekből összeállított albumok az élmények felelevenítésének eszközei. A témák feldolgozását segíti az IKT eszközök indokolt esetben történő alkalmazása.

Az udvar, a kert is sok tevékenységi lehetőséget kínál (növények gondozása, rovarok, madarak megfigyelése, évszak változásai). A gyermekek minden évszakban vegyenek részt az udvar, a virágoskert gondozásában a felnőttekhez kapcsolódva (homokásás, levélgereblyezés, söprés, szemét gyűjtés, hólapátolás, vetés, madarak téli etetése). Eközben nemcsak ismereteik bővülnek, hanem kialakul a szép környezet iránti igényük és környezetvédő magatartásuk is alakul.

Arra biztatjuk a gyermekeket, hogy mindent gyűjtsenek össze, ami a környezet megrongálása nélkül lehetséges (tollak, kagylók, kövek, termények).

A felsorolt feltételek sok lehetőséget adnak a gyermekek számára a tevékenykedésre. Az adódó helyzetekben megfogalmazódó gyermeki kérdésekre választ adunk, újabb lehetőségeket teremtve a további felfedezéshez. A páros illetve a kiscsoportos tevékenységek, beszélgetések során sokat megtudhatunk a gyermekek ismeretének szintjéről.

A rövid videofilmek a tágabb környezet megismerését segíthetik.

A tágabb környezet megismerésére sétákat, megfigyeléseket, kirándulásokat szervezünk. Ilyen alkalmak lehetnek: háziállatok megfigyelése, természetvédelmi kiállítás, kisállat kereskedés, parklátogatás.

Tudatos előkészítést igényel az óvodán kívüli tapasztalatszerzés megszervezése. Fontos, hogy előzetesen látogassunk el az adott helyre, vegyük számba a gyermekek tapasztalatszerzési lehetőségeit, ennek megfelelően biztosítjuk az időt, az eszközöket és felkészülünk, hogy a gyermekek kérdéseire válaszolni tudjunk. Döntünk, hogy hány gyermekkel lehet megvalósítani az adott helyzetben élményszerűen, - a gyermekek számára minél több tevékenységi lehetőség biztosításával - a szervezett megfigyelést. Érzelmileg felkészítjük és megfigyelési

szempontokat adunk a gyermekeknek.

A kirándulások az állatok, növények természetes környezetükben való megfigyelésének, a természeti környezet megismerésének lehetőségét nyújtják. Minden évszakban kirándulásokat szervezünk, hogy a gyermekek a természet változásait megfigyelhessék. A város környékén lévő erdők, mezők, vízpart ismert számunkra.

Igyekszünk megláttatni a természet szépségét, hangjait, a csendet, a tiszta levegőt. A kirándulás nagyon jó alkalom a természetvédő szokások és magatartásmód megismertetésére. A felnőtt minta

legyen az említett szokások alakításához. Pozitív hatású csak a környezet szeretetét, védelmét hangsúlyozó felnőtt megnyilvánulás, példaadás lehet.

A természetvédelem szokásai

- **Ne szemetelj!**
- **Ne zavarj a természet élőlényeinek nyugalma!**
- **Ne törd le a növényeket, csak azt gyűjtsd, ami már leesett!**
- **Ne bántsd az állatokat!**

Mindig felhívjuk a gyermekek figyelmét a környezetszennyezés káros hatásaira.

Arra törekszünk, hogy a kirándulások maradandó élményt nyújtsanak a gyermekeknek.

A **környezetvédelem jeles zöldnapjait** (Állatok, Víz, Föld, Madarak és Fák napja, Környezetvédelmi Világnap) érdekes programok szervezésével tesszük emlékezetessé, és ezekbe bevonjuk a szülőket is.

Az óvodapedagógus feladata:

- A környezet megismerésére nevelés életkornak megfelelő tartalmának közvetítése.
- A környezet tevékeny megismeréséhez szükséges feltételek biztosítása.
- A fenntartható fejlődés érdekében környezettudatos magatartás kialakítása, környezetért felelős életvitel.
- Pozitív érzelmi viszony a környezethez.
- Értékeink megismertetése, a szülőföld, az itt élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok ápolása, népi mesterségek megismerése.
- Értékeink tisztelete, megőrzése, városunk hírnevének tudatosítása, öregbítése, a szőlő- és borkultúra megismertetése.
- A napi életet átható környezettudatos nevelői magatartás.
- Megalapozza a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét.
- Kirándulások alkalmával felhívja a gyerekek figyelmét, hogy viselkedésükkel ne

zavarják az élővilág nyugalma, ne szemeteljenek, és a természetből csak azt hozzák el, amit a természet elengedett.

- Felhívja a figyelmet a környezetszennyezés romboló hatására, rámutat a megelőzés fontosságára.
- Bevonja a gyermekeket a szelektív hulladékgyűjtésbe.
- Észreveszi a természet folyamatos változását.
- Építi a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira.
- Segíti a gyermeki döntésképesség alakulását, az önálló véleményalkítást.
- Tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít a természetben és a társadalmi környezetben.
- Szervezett tevékenységeit lehetőség szerint a szabad természetben szervezi.
- Egyszerű kísérleteket végez a gyermekekkel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek ismerik közvetlen környezetük személyeit, tárgyait, anyagait.
- Ismernek több növényt és állatot.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- Pozitív a viszonyuk a környezethez.
- A környezetvédő magatartás szokásai megalapozottak, mely a természet, az élőlények és az élet tiszteletében fejeződik ki.
- Megfigyelőképességük fejlődött.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, családjáról, környezetéről: tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását; felismeri a napszakokat, különbséget tud tenni az évszakok között; ismeri, és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében lévő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Tárgyak, jelenségek között alapvető összefüggéseket felismer.
- Ismeri a környezetében lévő néhány intézmény (iskola, orvosi rendelő, posta, múzeumok) rendeltetését.
- Alapvető összefüggéseket felismer.

- Igényévé válik a természet megóvása.
- Figyel közvetlen környezete tisztaságára, nem szemetel, szereti és tiszteli a természetet.
- Ismerik az újrahasznosítás formáit, a szelektív hulladékgyűjtés fogalmát, természetes számukra a műanyag mentesség.
- Ismereteit képes alkalmazni.

Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéliképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete. A gyermekek kapcsolatba kerülnek játékaik és egyéb tevékenységük során matematikai jellegű ismeretekkel. Ennek során fejlődnek képességeik, pozitív viszony alakul ki bennük a későbbi matematikához, melyben többször megélik a felfedezés, rátalálás, felismerés és tudás örömeit. A gyermekek játékaik során tapasztalatokat szereznek matematikai fogalmakról, viszonyokról, a különböző anyagok jellemzőiről, a tárgyak térbeli tulajdonságairól, megtanulnak tájékozódni a térben.

A környezet tevékeny megismerése folyamán bővülnek a gyermekek ismeretei, felfedeznek ok- okozati összefüggéseket, a rész-egész viszonyait, matematikai tapasztalatokat szereznek és bővül szókincsük.

Az alapvető mennyiségi és formai összefüggések felismerésének segítése, a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

A környezet mennyiségi, formai összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása során a mozgás, a játékokkal való manipuláció, a sok és változatos konkrét érzékszervi- mozgásos élmény az elsődleges.

Az óvodai tevékenységek, a séta, a kirándulás sokféle lehetőséget biztosítanak számunkra a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltésére.

Mindig a tevékenység öröme az elsődleges majd követi a képi és a szóbeli megfogalmazás.

A gyermekek a játék, a környezetben végzett megfigyelések, tevékenységek alkalmával felfedezik a tárgyak, személyek közötti hasonlóságokat, különbözőségeket, megismerik tulajdonságaikat. Összehasonlítanak, szétválogatnak, sorba rendeznek különböző szempontok szerint. Becsléssel, párosítással, méréssel tapasztalatot szereznek a relációkkal kapcsolatban.

Az építés, a különböző síkbeli alkotások létrehozása során a gyerekek formafelismerése fejlődik.

A tükörrel való játék, tükör előtti mozgás segíti a téri percepció fejlődését, a testséma kialakulását, mely alapja a téri tájékozódásnak.

A gyermekeknek fokozatosan kialakul az igénye, hogy környezetük tárgyait, személyeit

megszámlálják. A különböző szituációkat kihasználva törekszünk matematikai műveletek végzésére, fejlesztve a gyermekek számfogalmának kialakulását. A többféle érzékszerv (látás, hallás, mozgás) jobban felkelti a gyermekek érdeklődését, és eredményesebben segíti a tanulást.

Az óvodapedagógus feladata:

- A világ mennyiségi, formai kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztaltatása játékos formában, a gyermek igényeihez, ötleteihez igazodva.
- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre.
- A gyermek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztaltatása.
- A logikus gondolkodás megalapozása.
- A gyermek spontán megszerzett matematikai tapasztalatainak rendezése.
- A mindennapi élethez igazodó alapvető matematikai összefüggések megismertetése.
- Élethelyzetek, eszközök, és tevékenységek biztosítása, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését, és természetes élethelyzetekben teszik lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- A komplex matematika tapasztalatszerzések során minden esetben támaszkodik a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- A matematikai képességek fejlesztését többnyire játékosan, játékba építetten valósítja meg.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesek halmazokat tulajdonságuk szerint csoportosítani, sorba rendezni, mennyiségeket összemérni.
- Felismerik az alapformákat.
- Halmazok elrendezésével képesek több, kevesebb, ugyanannyi létrehozására,
- Tízes számkörben számlálnak.
- Ismerik, megértik a relációs fogalmakat.
- Az irányokat megkülönböztetik, megnevezik.
- Cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsszemlélete.
- Érti, és helyesen használja a matematikai kifejezéseket.

- Tapasztalata van a tükörrel, ismeri a jobb-bal irányt.

Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munkajellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi- egyéb munka, a környezet -, a növény- és állatgondozás.

A tevékenység célja:

- a munka megszerettetése a gyermekekkel, és a feladattudat fejlődésének elősegítése,
- tapasztalatokra épülő ismeretek szerzése, gyakorlati alkalmazása,
- a munka fontosságának és hasznosságának tudatosítása,
- képességek, készségek / kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság/ fejlesztése,
- közösségi kapcsolatok alakítása, saját és mások elismerésére nevelés.

Feladat: sokféle munka jellegű tevékenység feltételeinek biztosítása.

A többféle munka jellegű tevékenység feltételeinek biztosításával tovább bővülnek a gyermekek tevékenységi lehetőségei.

A munka az óvadás korban nem különül el élesen a játéktól.

A munka jellegű tevékenység legyen a gyermekek mindennapjainak része, természetesen jelenjen meg az óvodai életben. A játékkal és cselekvő tapasztalással a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

Megteremtjük a feltételeket a gyermekek igényeiből, játéktevékenységéből fakadó, illetve a dajka munkájához kapcsolódó munka jellegű tevékenységekhez.

A gyermekek életkori sajátosságai alapján az **önkiszolgáló munka** kapja a legnagyobb teret az óvodában. A testápolással, az étkezéssel, az öltözködéssel, a környezet rendezésével kapcsolatban a gyermekek rendszeresen végeznek tevékenységeket.

A 3-4 évesek még segítséget igényelnek, a nagyobbak már önállóan tevékenykednek. Megteremtjük az önkiszolgáló munkához szükséges feltételeket (eszközök, elhelyezésük, használatuk, munkafázisok, folyamat, hely, egyéni idő, felnőtt minta, segítség). Az eszközök rendszeres biztosítása a dajka feladata.

Az önkiszolgálásnál a felnőttek (óvónő, dajka) adnak mintát az eszközök használatával, a munkafolyamat megvalósításával kapcsolatban. A gyermekek igény szerinti segítése, a türelem, a kellemes légkör, a csoportos helyzetek oldása, az önkéntesség, a hibázás lehetősége

hozzájárul, hogy a gyermekek örömmel és természetesen végezzék ezeket a tevékenységeket. Minden gyermeknek lehetősége van egyéni tempójának megfelelően tevékenykedni, az egyéni, differenciált segítség a felnőttek jó együttműködésével valósul meg.

Ösztönözzük a gyermekeket az önálló tevékenységvégzésre (pl.: étkezésnél – terítés, töltés, merítés, étkezés után az eszközök elrendezése).

Az önállóság iránti igény korai jelentkezését hagyjuk kibontakozni, segítve a gyermeket, hogy egyénileg sikeresen próbálkozhasson a tevékenykedéssel.

Ösztönözzük a gyermekeket, hogy önálló tevékenységükhöz és játék, kézimunka tevékenységhez kapcsolódó előkészítő és a befejezés utáni elrendező munkát is minél önállóbban végezzék.

A közösségért végzett munka is megjelenik, elsősorban az 5-6-7 éveseknél. Ezeknél a tevékenységeknél az önkéntesség biztosítása hozzájárul, hogy a gyermekek szívesen végezzék.

Közösségért végzett munka lehetőségei: étkezés előtt a közösen használt eszközök elhelyezése, terítés, étkezés után ezek elrakása, asztaltörlés, söprés, feltörlés.

Vitamin napon a falatkakészítést a dajka segítségével végzik a gyermekek, a többi tevékenységgel párhuzamosan. A tevékenységben néhány érdeklődő gyermek vesz részt, ők készítenek valamilyen könnyű ételt a többiek számára.

A falatkakészítés lehetőségei: zöldségfélék, gyümölcsök darabolása, salátakészítés (darabolás, keverés, ízesítés).

Ünnepi alkalmakhoz kapcsolódva hasonló feltételekkel szervezünk egyszerű sütés-főzést (pl.: Mihály napi kalács, farsangi fánk, karácsony előtti mézeskalács-sütés).

A tevékenységek során a gyermekek környezetükről szerzett ismeretei bővülnek, fejlődik ízelelőstük, szaglászuk, finommozgászuk, mennyiségi viszonyokat fedeznek fel, bővöl szókincsük.

Legyen lehetősége a gyermeknek alkalmanként a dajka munkájához kapcsolódva a következő tevékenységekre: portörlés, eszközök lemosása, ceruzahegyezés, szalvétahajtogatás, söprés, falevél gereblyezés, homokásás, hólapátolás.

Biztosítjuk a munka jellegű tevékenységekhez a megfelelő gyermek méretű eszközöket, és azokat úgy helyezzük el, hogy a gyermekek önállóan is elő tudják venni.

Lehetőséget adunk a gyermekeknek a **növények gondozására**, az udvari és a kerti munkára. *Az állatok gondozásával* kapcsolatos tevékenységeket is a gyermekekkel együtt végezzük.

A gyermekek életkoruknak megfelelő módon és mértékben vegyenek részt környezetvédelmi, fenntarthatósági egyszerű munkafolyamatokban:

- papírgyűjtés

- állatvédelem /gondozás
- növényvédelem /gondozás
- komposztálás /falevél, zöldség-gyümölcs
- szelektív hulladékgyűjtés

Tapasztalják meg az emberi munka, környezet átalakító hatását pl.

- udvari munkák: sepregetés, levelek gereblyézése
- komposztálás
- udvaron nyíló virágok gondozása
- madáretetők kirakása – madarak odacsalogatása
- madár- és méhecskeitatók készítése
- kerti munka a kiskertben, magaságyásban pl: ásás, ültetés, tavaszi virágok, zöldségek- gyümölcsök, rügyszűző fák, cserjék gondozása, locsolás, betakarítás

Ismerkedjenek a szelektív hulladékgyűjtés formáival /pl: elemek, papír, műanyag, üveg válogatása/ és életkoruknak megfelelően alkalmazzák azt.

Váljon szokássá a papírhulladék külön gyűjtése a csoportszobában, falevelek külön gyűjtése az udvaron.

Alkalmi megbízatásokat már a 3-4 éves gyermekeknek is adunk.

Ilyenek lehetnek: eszközök elkérése másik csoportból, a konyhából, segítség a kisebbeknek.

A vegyes életkorú csoportokban figyelünk, hogy a nagyobb gyermekek számára ne váljon terhessé a kisebbek segítése.

A gyermekek a tevékenység közben megtanulják a munkaeszközök nevét, használatát, a munkafolyamatokat, fejlődik együttműködésük, feladattudatuk.

Az óvodapedagógus feladata:

- Minden gyermeknek lehetőséget biztosít arra, hogy kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Cselekvő tapasztalás biztosítása.
- Folyamatosan biztosítja, bővíti a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- Fejleszti a munkavégzéshez szükséges attitűdöket és képességeket, tulajdonságokat (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).
- A saját és a mások teljesítményének elismerésével alakítja a gyermekek kötelességtudatát, illetve közösségi kapcsolataikat.

- A gyermekeket konkrétan, reálisan, saját magukhoz mérten, de mindig a fejlődést segítően értékeli.
- A munkaeszközök számára olyan helyet biztosít, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket (benti és udvari eszközök: seprű, partvis, lapát, gereblye).
- Lehetőséget ad a gyermekeknek bármilyen, őket érdeklő munkatevékenység kipróbálásához, elvégzéséhez.
- Arra törekszik, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- Biztosítsa a munka játékos jellegét és a gyermek önkéntességét.
- Sok dicsérettel és buzdítással növelje a gyermekek aktivitását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A saját igényük kielégítésével kapcsolatos és a játékukhoz kapcsolódó munka jellegű tevékenységeket természetesen, és aktívan végzik.
- Örömmel vállalkoznak alkalmi megbízatások teljesítésére.
- Felelősséggel vesznek részt a növények, állatok gondozásában.
- A gyermekek örömmel, önállóan, igényesen tevékenykednek.
- Szívesen segítenek a felnőtteknek és a kisebbeknek.
- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőkként látja el, önállóan mosakodik, törölközik, fogat mos, szükség szerint használja a wc-t, haját rendben tartja, zsebkendőt használja, önállóan öltözködik, ágyneműjét összehajtja, cipőjét megkötí, ruhájával gondosan bánik.
- Naposként elvégzi feladatát, az étkezőasztalt pontosan és esztétikusan megteríti, étkezés után segít az edények elrakodásában, terítő összehajtásában, asztaltörlésben, székek felrakásában.
- Egyre nagyobb önállósággal vesz részt a kerti munkában.
- A tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésében segédkezik, majd a helyükre gondosan visszateszi azokat.
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Cél: érdeklődő, érdekes tevékenységekre vágyó gyermek, aki teljes személyisége révén készen áll az iskolakezdésre.

Az óvodában a tanulás folyamatos, utánzáson alapuló spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem az egész óvodai nap folyamán természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A nevelési célok elérése érdekében sajátosan szervezett tevékenység. Az óvodai tanulás útja a játékba integrált cselekvéses tanulás, megtapasztalás.

Az óvodai tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

- **Az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások kialakítása,** azonosulás során megy végbe, mely folyamatban a magatartási formákat, viselkedési szabályokat, szokásokat sajátítsák el a gyermekek. A felnőtt példájának, az idősebb csoporttársaknak és a szülői ráhatásnak igen nagy jelentősége van ebben a tanulási formában, mely körülményeket részben megismerni, részben irányítani kell az óvónőnek. Fontos módszerként kell alkalmazni a megerősítést és a korrekciót.
- **A spontán játékos tapasztalatszerzés, mint tanulási forma** a gyermekeknek szinte minden tevékenységében, de elsősorban a játékban van jelen. A gazdag tapasztalatszerzéshez széleskörűen biztosítani kell a feltételeket - élmények, szabad légkör, változatos és fejlesztő hatású tárgyi környezet, támogató óvónői magatartás.
- **Játékos, cselekvéses tanulás,** melynek alapelve a játékosság, az élményt adó, oldott légkörben való tevékenykedés.

- **A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.**
- **Az óvodapedagógus által irányított megfigyelések, tapasztalatszerzések** melyek lehetőséget biztosítanak az önálló felfedezésre, a kreativitás erősítésére.
- **A gyakorlati probléma megoldás.** A kötetlen és kötött szervezeti formában az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a gyermek fejlődéséhez szükséges differenciált tevékenykedtetés feltételrendszerét. A megismerés folyamata a gyermekek aktivitásától és érdeklődésétől függ, ezért időkerete nem meghatározható.

Az óvodapedagógus feladata:

- Spontán és szervezett tevékenységen keresztül személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Pedagógiai munkája során képes építeni a gyermekek más forrásokból szerzett tudására.
- Lehetőséget ad a megfigyelés, a tapasztalatszerzés, a felfedezés és a gyakorlati probléma, valamint a feladatmegoldás formáira.
- A tanulás folyamatában figyelembe veszi a gyermekek személyiségéből adódó másságot, különbözőséget és ennek megfelelően fejleszti őket.
- A gyermekek egyéni képességeinek megfelelően tudatosan, tervszerűen alkalmazza a differenciálás módjait, formáit.
- A fejlesztés menetét a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazítja, differenciált feladatadással a nehezebben, lassabban fejlődő gyermekeknek is sikerélményt igyekszik nyújtani.
- Gondot fordít a tehetséggondozásra.
- Nevelésünk fontos elve az egyéni értékek felszínre hozása, mely érdekében alkalmazza a differenciált értékelést, a pozitív megerősítést, a felzárkóztatást és a kompenzálást.
- A játékoság elvének alkalmazása a tanulás egész folyamatában.
- Kihasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket, biztosítja a gyermek cselekvő aktivitását, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalást, a felfedezés lehetőségét.
- Az önálló tapasztalatszerzéshez - a játékhoz és egyéb tevékenységekhez - az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít.
- Ismerje, és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazza a tevékenységek szervezéséhez szükséges módszereket, eljárásokat.
- Alkalmazott pedagógiai módszerei a tanulás, kompetenciafejlesztés eredményességét segítik.
- A gyermekeket önálló gondolkodásra, a megszerzett ismeretek alkalmazására nevelje.
- Az elméleti ismeretanyagot felhasználja a különböző óvodai tevékenységek során.

- A gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartja szem előtt.
- A tevékenységek során a gyermek motiválására, aktivizálására törekszik.
- Kielégíti a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését, ha szükséges, IKT eszközt is használ.
- A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítja a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.
- A gyermek hibáit, tévesztéseit a tanulási, fejlődési folyamat részeként kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.
- Problémahelyzetek teremtése, gyermeki kompetenciák fejlesztése.
- Lehetőséget kínál a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket biztosít.
- Fejleszti a gyermek értelmi képességeit (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- Fejleszti a gyermek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát.
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújt segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti.
- Pozitív megerősítést alkalmaz.
- Szakember útmutatásával gondoskodik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztéséről.
- Pedagógiai gyakorlatában használja a megfigyelésen alapuló, a gyakorlatban megjelenő eredményeket.
- Tervezi és szervezi a tanulási tevékenységet.
- Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket, (helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció, együttműködés).
- Egyéni, pozitív fejlesztő értékeléssel segíti a gyermeki személyiség kibontakoztatását.
- A gyermek előzetes élményeire, tapasztalatára építi készségfejlesztését, ismeretbővítését, ismeretének rendszerezését.
- Tanulást támogató környezetet alakít ki.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- Cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a

feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

- Képessége folyamatosan fejlődik. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik (téri észlelés, vizuális és akusztikus differenciáció, téri tájékozottság, térbeli mozgásfejllettség, testséma kialakul).
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés. Megnö a megőrzés időtartama, a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- A világ "felfedezése" megtapintása, játékos megközelítése által a holisztikus szemlélet („egészében való megismerés”) kialakulása. Környezetünk összetett, és a legkisebb eleme is fontos.
- A ZÖLD JELES NAPOK tevékeny feldolgozása, megélése során, örökérvényű értékek belsővé válása, mely által a gyermekek kellő információkat gyűjthetnek a környezetükről, a körülöttük lévő élővilágról, azok szépségéről és védelméről.
- A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

A pedagógiai munka tervezése

A tervezés **tudatos és átgondolt** folyamat, amelynek során számításba vesszük a gyermekek eltérő fejlődési ütemét. A tervezés során alapvetően arra törekszünk, hogy a már meglévő ismeretanyagot vegyük számításba. Az ismeretanyag sokoldalú, **többoldalú megközelítésével** célunk, hogy minél hatékonyabban fejlesszük a gyermeket. A tervezés során külön gondolunk a spontán **gyermeki ötletekre** és tapasztalatokra, melyek beépíthetők az óvodai nevelés folyamatába.

A tervezés során a nevelés és tanulás tervezését nem különítjük el, azt egy- egységben, egymással összefüggésben tervezzük. A komplex, foglalkozásoknak nincs előre meghatározott időpontja, hiszen beépülnek a nevelési folyamat egészébe. A heti ütemterv megírása egyben magában foglalja a **munkánk teljes vázát**, tehát vázlatot írni külön nem szükséges. Az óvodapedagógus egyéniségének és saját belátásának függvénye, hogy milyen terjedelemben készíti elő az írásos anyagot. A heti tervet az oviKréta felületen rögzítjük. A tervezés éppen olyan **önálló és kreatív munka**, mint az anyaggyűjtés, a tevékenységek átgondolása vagy az anyag rendezése. A tervezés kiindulópontja a gyermekcsoport és azon belül az egyes gyermek. A gyermekcsoportok egy nevelési évre szóló tervét a csoportok óvodapedagógusai együttműködve készítik el. A pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz és egyéni fejlődési üteméhez igazodva csoportra szabottan tervezzük meg. Az

értékelés a kitűzött célok, sikerkritériumok és az elért eredmények összevetésével történik.

Az óvodapedagógus feladata:

- Felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában.
- A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a cél(ok)nak megfelelően, logikusan építi fel.
- Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósulását.
- Képes önállóan, a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezni-értékelni, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét elkészíteni, módosítani.
- Nevelő-fejlesztő munka tervezése.
- Heti rend és napirend összeállítása, hetiterv készítés,
- A nevelőmunka folyamatos és időszakos értékelése.
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése.
- Éves munka értékelése.
- Pedagógiai munkájában érvényesüljön a tervezés, cselekvés, ellenőrzés és a beavatkozás, ennek megfelelően mindennapi tevékenysége tervszerű, logikus felépítésű.
- Tervezőmunkáját, dokumentumait az intézmény programjához igazítva készíti el a komplexitás elve alapján, azt a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja.
- Tudatosan tervezze meg a tevékenység céljaihoz megfelelő, változatos módszereket, eszközöket, azokat az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza.
- Mindennapi munkája során tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására.
- Pedagógiai céljai legyenek összhangban az alapidokumentumokkal.
- A digitális és infokommunikációs eszközöket használja célszerűen.
- Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein.
- Épít a gyermekek szükségleteire, kíváncsiságára, igyekszik fenntartani érdeklődésüket.

A tervezés fontos követelménye, hogy az újabb tapasztalatok, ismeretek szorosan kapcsolódjanak a meglévőkhöz. Tartalmuk fokozatosan mélyüljön, bővüljön.

Gyermekek fejlődésének nyomon követése

A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok (oviKréta csoportnapló, haladási – mulasztási napló, egyéni fejlettségi mutatók rögzítése,) illetve az óvodapedagógus által készített – nem kötelező – feljegyzések, dokumentumok is szolgálják.

Cél:

- információ gyűjtés a gyermek személyiségfejlődéséről (bemenet),
- közös értékrend, követelményrendszer, mérőeszköz alkalmazása,
- a nevelési eredmény és a fejlődési folyamat nyomon-követése (személyiséglap), iskolai élet megkezdésére alkalmasság megállapítása (kimenet),
- a gyermekek érésének, **folyamatos fejlődésének nyomon követése**, minél teljesebb megismerése.

Alapértékként vesszük figyelembe a gyermekek **saját ütemük szerinti fejlődését**, önmagukhoz viszonyított fejlesztését. Szem előtt tartjuk, hogy a megfigyelések többnyire **a pillanatnyi állapotot** és fejlettséget mutatják, ezért a következtetések levonásakor a lehető legtöbb meghatározó okot és szempontot igyekszünk figyelembe venni.

Gyermekek fejlődésének nyomon követésére alkalmazott módszerek:

- megfigyelés (természetes környezetben, tevékenység közben, folyamatos megfigyeléssel)
- beszélgetés (természetes környezetben, nyugodt légkörben, életkori sajátosságok figyelembevételével),
- gyermekmunkák elemzése (emberrajz, esetleges munkalapok),
- dokumentumelemzés (csoportnapló, feljegyzések, fejlesztő tevékenység).

A gyermekek személyiségének sajátosságait sokoldalúan, elsősorban a játékokon keresztül tárjuk fel.

Nevelési céljaink megvalósítása során a gyermekek fejlődését folyamatosan figyeljük, értékeljük, írásban évente kétszer rögzítjük.

Tapasztalatainkat a „személyiséglapon” és a csoportnaplóban rögzítjük.

Sikerkritérium: a tanköteles korú gyermekek **85%-a** megkezdí iskolai tanulmányait.

A gyermekek mérése és értékelése az óvodában

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését

szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről évente két alkalommal, de fogadóóra keretében igény esetén lehetőség van többszöri megbeszélésre is.

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvoda, nevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai:

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és a tehetséges gyermekek esetében. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

A gyermekek egyéni képességfejlesztése

Programunkkal tudatosan felvállaljuk a testi, értelmi, szociális képességek fejlesztését, melyek az óvodás kor végén elvárható fejlettségi szinten az iskolába lépéshez szükségesek. Ez a fejlesztő folyamat az óvodába lépéssel veszi kezdetét, az iskola érettségi szintet az egyéni képességek szűrésével és fejlesztésével érünk el. A gyermekek adottságainak figyelembe vételével tervezzük meg a gyermekek fejlesztését, játéktevékenységbe ágyazva, a mozgás elsődleges funkcióját szem előtt tartva.

A képességfejlesztés elvei:

- szervesen illeszkedjen a csoport napirendjébe, heti rendjébe
- építsen a gyermekek belső motivációjára

A képességfejlesztés módjai csoporton belül:

- egyéni képességfejlesztés
- mikro csoportos képességfejlesztés
- csoportos képességfejlesztés

A képességfejlesztés módjai csoporton kívül:

- egyéni képességfejlesztés

- mikro csoportos képességfejlesztés

Az iskolai tanulási zavarok megelőzését támogató pedagógiai munka

Tanulási zavart okozó képességek korai szűrése

Óvodába lépéstől a megfigyelések alapján következtetünk az egyes képességek elmaradására.

Cél: A tanulási képességek korai mérésével a tanulási zavarok megelőzése

Optimális esetben elegendő a gyermek fejlődése szempontjából az óvodai csoportban végzett pedagógiai tevékenység.

Ettől eltérő esetek:

- Amennyiben egyes területen az életkorban elvárható fejlettségi szint elérése kisebb megsegítést igényel, a csoportban a szervezett foglalkozásokon differenciált feladatadásra, és a játéktevékenységen keresztül megvalósított egyéni fejlesztésre kerül sor mely az óvodapedagógus, vagy az óvodában dolgozó további szakemberek feladatai közé tartozik
- Ha ez nem bizonyul elegendőnek, csoporton kívül egyéni vagy kiscsoportos célzott fejlesztéssel segít a gyógypedagógus vagy a pszichológus.

Intézményen belüli képességfejlesztés:

- Differenciálás: képességekhez mért feladatok adása; feladatok mennyiségében való eltérés; differenciált segítségnyújtás; képességekhez mért munka jellegű feladatok;
- irányított tevékenységekben csoportalkotás szempontjaiban; szabad játékidőben (fejlesztő és szabályjátékok).
- Mikrocsoporthoz / egyéni foglalkozás alkalmazása.
- Komplex tevékenységek (festés, rajz, zene)
- Relaxálás.
- Drámajáték.
- A fejlesztő szakemberek mellett pedagógiai asszisztens biztosítása.
- Tehetségfejlesztő szakvizsgával rendelkező kollégákkal szükség és igény szerinti együttműködés.
- Speciális foglalkozások ajánlása.
- Fejlesztő szakemberek támogató tevékenysége: gyógypedagógusok és pszichológusok

Hagyományápolás, ünnepek, ünnepélyek, rendezvények

Az óvoda hagyományai, ünnepei, rendezvényei színesítik a gyermekek óvodai mindennapjait, lehetőséget adnak a néphagyományok megismertetésére.

Az **ünnepi előkészületek** a csoportban zajlanak. Az ünnephez kapcsolódó változatos tevékenységekkel, dalos játékokkal, versekkel, mesékkel, együttjátszással, tervezgetéssel fokozatosan ráhangolódnak a gyermekek az ünnep tartalmára.

A néphagyományok tartalmát elsősorban a gyermekeknek megfelelő népi mondókákon, dalos, ügyességi játékokon keresztül közvetítjük.

Az **ünnepi előkészület tevékenységi lehetőségei**: dalos játékok, mondókázás, mesélés, sütés- főzés, ajándékkészítés, rajz, kézimunka, terem díszítése, asztali dísz készítése, takarítás, közös játék másik csoportba járó gyermekekkel, kirándulás.

Igyekszünk bevonni a szülőket is az előkészületekbe, előrelátó tervezéssel, jó szervezéssel biztosítjuk a nyugodt tevékenykedés lehetőségét.

Az **ünnep** jó hangulatú együttlét legyen, a gyermekek számára vonzó programokkal. Minden legyen „más”, mint a hétköznapiakban, a külsőségek és a tartalom harmonikusan kapcsolódjanak össze. Öltön ünnepi ruhát minden gyermek és felnőtt, öltözzön díszbe az egész óvoda.

Az ünnep közös óvodai programmal zárul.

Ünnepeink

Születésnap, névnap

Közösen készített ajándékkal köszöntjük az ünnepeltet. Azon a napon kívánságait teljesítjük.

Családi nap

Vidám összejövetel szülőkkel, gyermekekkel, rokonokkal. Kézműves foglalkozások. Sportverseny, közös néptánc, népi játékok. Zenés műsor.

Mihály napi vásár

Hagyományápolás; kirakodó vásár, vásári jelenetek

Márton napi lámpás est

Szüret

A helyi adottságok, lehetőségek kihasználásával a lakóhely iránti kötődés kialakítása. Elősegíti a természet adta kincseinek, a szőlőművelés, borkultúra megismerését. Gyermekek részvétele szőlő és gyümölcs szüreten, préselés, borkirálynő választás.

A hagyományos városi szüreti felvonuláson szülőkkel együtt való részvétel.

Állatok világnapja

Séták, kirándulások. Vetítés, vetélkedők, gyűjtés, kiállítás. Termésbábok, montázs készítés, rajzverseny.

Mikulás

A Mikulás érkezése a csoportba, rövid köszöntés után megajándékozza a gyermekeket. Kötetlen, vidám délelőtt.

Karácsony

Advent, ráhangolódás, várakozás.

Adventi naptár készítés, gyertya gyújtás, mézeskalács sütés, csoportszoba folyamatos díszítése a gyermekekkel közösen.

Adventi szülői kör, ajándék készítés, beszélgetés.

Farsang

Kiszebáb égetés.

Jelmezes télbúcsúztató vidám mulatsággal, tréfás versekkel, dalokkal, táncba hívó mondókákkal, versengésekkel.

Március 15. nemzeti ünnep

Ráhangolódás az ünnepre: nemzeti zászló, kokárda, csákó, pártá, ló, kard készítése. Ünnepi versek, énekek.

Óvodai ünnepség: ünnepi ruha, nagycsoportosok műsora, Himnusz meghallgatása.

Kirándulás az 1848-as emlékhelyekhez.

Húsvét

Néphagyományok ápolása, (tojásfestés, tojáskeresés, locsolkodás, legényavatás,).

Föld Napja (április 22):

A természet védelmének, szerepének hangsúlyozása.

- séták, kirándulások
- túrák aへgyre, vízpartra
- faültetés, virágosítás
- növény- és állatvédelem
- munkálatok a kertben

Anyák napja

A gyermekek felkészítése, érzelmi ráhangolása az ünnepre.

Ajándék készítés.

Gyermeknap

Kirándulások, versengések, zenés műsor külső előadókkal, szülők támogatásával.

Óvodai majális

Májusfa állítása, /évszakkal kapcsolatos versek, énekek, játékok/.

- *Ovihét*

Óvodai ballagás

Nagycsoportosok búcsúzója.

Idősek köszöntése

Idősek napja, karácsony, anyák napja alkalmából.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az óvoda hagyományos ünnepeit hangulatilag előkészíti, megszervezi, lebonyolítja.
- Felkészíti a gyermekeket.
- Biztosítja az ünnephez szükséges eszközöket, dekorációt.
- Mindent megtesz az ünnep zavartalan, sikeres lebonyolításáért.
- Szervezi a születésnapok, névnapok megünneplését.
- Csoportjával saját ünnepeket, hagyományt is alakíthat, szervezhet.
- Bevonja a szülőket is az ünnep előkészületeibe, esetleges lebonyolításába.
- Az SzMK - tagokkal együttműködve szervezi az ünnepségeket, rendezvényeket.
- A gyermekek óvodai életét színesebbé, gazdagabbá teszi, biztosítja az ünnepek boldog meghitt hangulatát.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Erősödik a csoport kohéziós ereje, egyre jobban átérzik az ünnep hangulatát.
- A gyermekek örömmel, várakozással telve készülnek az ünnepségekre, eseményekre.
- Erősödik aktivitásuk részvételi szándékuk.

„A kisgyermekkel mindent elérhetünk személyes példa és tett által.”

(Brunszzvik Teréz)

VI. SPECIÁLIS FELADATOK

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

- Sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási rendellenességgel összefüggő pedagógiai tevékenységek
- Tanulási kudarcnak kitett gyermekek felzárkóztatása
- Tehetséggondozás

1. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

A sajátos nevelési szükséglet, mint fogalom, sokkal tágabb elnevezés, szélesebb populációra terjed ki, mint a fogyatékos vagy sérült elnevezés. Több az olyan gyermek, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt.

A speciális nevelési szükséglet nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít.

Sajátos nevelési igény fogalma:

„Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd”

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség az alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjed, az:

- Érzékszervi (látássérült, hallássérült),
- Értelmi (enyhe fokban sérült),

- Beszéd fogyatékos,
- Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartászavarral) küzdő gyermekekre, tanulóira. (A megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre és a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzdő gyermekekre.)
- A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak feltárására, segítésére.

Pedagógiai szempontból az értelem, a látás, a hallás, a mozgás, a beszéd szervek hibás működése vagy az érzelmi élet súlyos zavara által okozott eltérő fejlődést értjük sajátos nevelési igény alatt. Azt az állapotot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai oly mértékben térnek el az átlagostól, hogy annak alapján a lehetséges fejlődés csak sajátos (gyógy)pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosításával érhető el.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembe vételével szervezzük.

Az irányelvek főbb pontjai:

- A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljenek attól kezdődően, hogy a fogyatékos állapotot megállapították. Olyan többlétszolgáltatással kell kiegészíteni a nevelési gyakorlatot, amelyik a fogyatékos gyermekek sajátosságaihoz igazodik.
- Az óvodai nevelés új módon kiegészíti, bizonyos esetekben korrigálja a családi nevelést.

Az irányelvek intézményünkre vonatkozó része

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek.
- A gyermekeknek joga, hogy állapotuknak megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljenek, fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg.
- Nevelésük, fejlesztésük a terhelhetőség figyelembevételével történjen.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör kialakítása segítse.
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve.
- A fejlesztő foglalkozások programjai az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak.

Harmonikus, nyugodt óvodai környezetben

- biztosított a gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlősége,
- javul a gyermekek életminősége, a társadalmi beilleszkedése,
- csökkennek a fogyatékból adódó hátrányok,
- természetessé válik a gyermekek közötti különbözőség elfogadása.

Általános feladatok

A napi tevékenységekbe a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő.

- Az egyéni fogyatékból fakadó, hiányzó-vagy sérült funkció helyreállítása, új funkció kialakítása.
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzókat pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- A fejlesztés céljait, minden esetben a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

A fejlesztő tevékenység legfontosabb területei:

A tevékenységet meghatározó tényezők; a fogyatékból, típusa, súlyossága, a speciális ellátás kezdetének ideje, az életkor, a meglévő ismeretek alapján:

- a kognitív funkciók (vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés),
- motoros képességek (alapmozgások, mozgáskoordináció, egyensúly),
- beszéd –és nyelvi képességek fejlesztése (nonverbális, verbális kommunikáció, beszédindítás, beszédmegértés stb.),
- játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása,
- szociális kompetenciák kialakítása, a fogyatékból függvényében, más-más hangsúlyt kap.

Az óvodapedagógus feladata:

- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem-vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése.
- Kiemelkedő teljesítményre képes területek felismerése.

- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához.
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők tájékoztatása a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal, szakemberekkel.
- Felismeri a gyermekek tanulási-, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínál számukra.
- Az egyéni képességeik megismerése alapján alkalmazza az egyéni bánásmód lehetőségét.
- Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit.
- Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal telt légkört alakít ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.
- A fejlődésben elmaradt gyermeket sikerélményhez juttatja. A sikerélménnyel a gátlásos gyermekeket is képes motiválni és cselekvésre ösztönözni.
- Különböző tevékenységekkel, eszközökkel, megfelelő módszerekkel fejleszti a gyermek rész képesség zavarát, hogy az a gyermek számára mindig játékos, újszerű, érdekes legyen, a gyermek azt ne unja meg.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség.
- A gyermek képességeinek megfelelő iskolában megkezdheti az iskolás életét.

2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek (BTMN)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Cél: a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a differenciáló pedagógia és szakszolgálat bevonásával a fejlődés megindítása, elősegítése, felzárkóztatás.

A BTMN-es gyermek fejlesztéséhez szakértői bizottság szakemberei (pszichológus,

logopédus, fejlesztő pedagógus, mozgásterapeuta) megfelelő terápiát, fejlesztést javasolnak, melyek lehetnek logopédiai-, mozgás-, grafomotoros fejlesztés, diszlexia prevenció, pszichoterápia.

Általában a gyermekek óvodapedagógusi kezdeményezésre kerülnek kivizsgálásra. Az óvodapedagógusok hamar felfigyelnek az eltérő magatartási, érzelmi jellemzőkre.

A magatartászavarok megjelenési formái és okai:

- az idegrendszer súlyos éretlensége,
- a családi szocializáció problémája,
- **fimota**, (figyelemzavar - mozgászavar –tanulás zavar)

Tanulási zavarok, (érzékelés, észlelés, a mozgás, a beszéd, az emlékezet, figyelem, a gondolkodás eltérő működése).

A tanulási zavarok okai:

- nem megfelelő mozgásfejlődés (lassú fejlődés, egy-egy fázis kimarad, összerendezetlen, feltűnően ügyetlen mozgás),
- eltérés a nagymozgás és finommozgás területén, labdát nem tudja elkapni, kapkod, bizonytalan),
- görcsös, merev, rajzaiban,
- kialakulatlan testkép (nem ismeri saját testét, testrészeit,
- rossz téri tájékozódás,
- irányfogalmak tévesztése,
- az oldaliság (lateralitás) zavara (nem egy oldala a domináns),
- időbeli tájékozódás, sorrendiség problémái,
- fejletlen ritmusérzék,
- látási, hallási észlelés problémái,
- bizonytalan alak, forma, nagyság, szín felismerés.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése

- Szakértői bizottság szakvéleménye alapján jelöli ki a terápia fő lépéseit, feladatait, fejlesztési területeit.

- A terápiát óvodapedagógus, fejlesztő pedagógus és logopédus tartja, egyéni fejlesztési terv alapján.
- Kiscsoportos formában (szükség esetén egyéni fejlesztéssel) történik,
- Óvodapedagógus differenciált nevelése-fejlesztése, kis lépések, tolerancia, egyéni szükségletekhez való igazodás.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekre vonatkozó fejlesztési elvek:

- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni.
- Az ismeretnyújtás fokozatainak kis lépésekben való lebontása, tervezése és végrehajtása.
- Cselekvésbe ágyazott gondolkodás figyelembevétele.
- Kellő idő, alkalom, vagyis a munkához való időtöbblet biztosítása.
- Nagy mennyiségű változatos ingerek (taktilis, mozgásos, látási, hallási) biztosítása.
- Az alapmozgások kialakítása, fejlesztése.
- A szociális készségek fejlesztése.
- Az önkiszolgálás fejlesztése.
- A kognitív funkciók fejlesztése.
- Az adekvát játékhasználat elősegítése.
- A változatosság biztosítása (ugyanazon funkció változatos módon való gyakoroltatása).
- Tudatos önállóságra nevelés.
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód.
- Differenciált fejlesztés, az eltérő terhelhetőség figyelembevétele.

Az óvodapedagógus feladata:

- Személyes példamutatás az elfogadásban, a beilleszkedés segítése.
- Tünetek észlelésekor a család bevonása, szakértői vizsgálat kezdeményezése.
- Együttműködik a szakemberekkel.
- Szakértői bizottság/Pedagógiai Szakszolgálat szakvéleményében javasoltak figyelembevétele.
- Gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét.
- Egyéni, kiscsoportos foglalkozás biztosítása, változatos módszerek és munkaformák alkalmazása.
- A családdal szoros kapcsolattartás, segítő tanácsadás.
- A gyermekközösség pozitív hozzáállásának alakítása, az elfogadás motiválása.
- A részképességek fejlesztése, felzárkóztatás, iskolára való felkészítés.

- Szakértői bizottság vizsgálatának kérelme.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A nehézség specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség.
- A gyermek képességeinek megfelelő iskolában megkezdheti az iskolás életét.

3. Érzékszervi- sérült gyermek fejlesztésének feladatai:

Gyengénlátó gyermek

10%-30% látásteljesítmény

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei:

- látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és közeli környezetben,
- a nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság,
- térbeli tájékozódás a látás felhasználásával,
- finommozgás fejlesztése, írás előkészítése.

Enyhe fokban hallássérült gyermek

(30-45 dB)

A nagyothalló gyermek fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincs fejlesztése.

A beszédérthetőség folyamatos javítása. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikációfejlesztés rendszerébe.

Beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

Az akadályozott beszédfejlődésű gyermekre jellemző az alacsony szintű anyanyelvi fejlettség, a beszédszervek gyengesége, a beszédhangok tiszta ejtésének hiánya, szegényes szókincs, a beszédmozgásokról szerzett emlékek felhasználásának hiánya, grammatikai fejletlenség, az utánozó képesség gyengesége.

Típusok:

- megkésett beszédfejlődés,
- centrális dyslalia (működésből fakadó beszédzavar),
- rinofónia (súlyos orrhangzóság),
- fejlődési dysfázia (a beszéd időbeli és strukturális zavara),
- elektív mutizmus (választott némaság),
- afázia (a beszéd teljes vagy részleges elvesztése),
- beszédhibához kapcsolódó tanulási zavar (dyslexia, dysgraphia, dyscalculia).

Az óvodapedagógus feladata:

- Mozgás és kommunikáció fejlesztése.
- Anyanyelvi fejlesztés.
- Vizuomotoros készség fejlesztése.

Beszéd fogyatékos gyermekek egyéni fejlesztését logopédus végzi.

4. Enyhén értelmi fogyatékos gyermek
(50-69 IQ)

Az óvodapedagógus feladata:

- Spontán tanulás biztosítása.
- Társakkal való együttműködés kialakítása.
- Kommunikáció fejlesztése.
- Élmények, tapasztalatok biztosítása.
- Érzelmi, értelmi, motoros és szociális képességek fejlesztése.

Egyéni fejlesztését a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársának irányításával óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus végzi.

5. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása a szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a harminchat nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt a legalább napi négy órai tartamban meghatározott óvodai foglalkozásokon nem tud részt venni.

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátása

Az inzulinfüggő cukorbetegségben szenvedő, óvodai nevelésben részt vevő gyermekek indokolt esetben történő, intézményben megvalósuló speciális ellátása.

Az óvoda vezetője az 1-es típusú diabéteszsel élő, az óvodával jogviszonyban álló gyermek részére a szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján a jogszabályban foglalt speciális ellátást biztosítja.

Az óvoda főigazgatója – az ellátás megszervezésével összefüggésben – a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott beosztottja számára előírhatja:

- a) a vércukorszint szükség szerinti mérését,
- b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását (Nkt. 62. § (1b) bek.)

Az óvoda alkalmazottjának a speciális ellátásban való részvétele három feltételhez között:

- a) munkaköri és végzettségi minimumfeltétel;
- b) szakmai továbbképzés sikeres elvégzése;
- c) a munkavállaló nyilatkozata a feladat elvállalásáról

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelte szakorvosi javaslattal,
- szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról,
- a gyermek elhelyezése abban a csoportban, melyben a megfelelő szakember dolgozik,
- diétás étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján,
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése a szakorvosi előírás alapján,
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek biztonságos, megfelelő tárolása,
- az előírtaknak megfelelően a szükséges mennyiségű inzulin beadása,
- megfelelő, az előírás szerinti időben történő étkeztetés biztosítása,
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel.

6. Pszichés fejlődési zavar miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott gyermek

- *Agresszív magatartású gyermek*

Testi erejét fitogtatja, játékának tartalma és stílusa is agresszív, rombol, állandó vibrálás jellemzi. Preferáló megerősítő módszer hatékony: a jó tulajdonságait erősítjük, ehhez a

körülményeket megteremtjük. Megbízásokat adunk, motiváljuk, tevékenysége révén dicsérjük. Együttműködési szituációkat teremtünk csoporttársainak kisebb csoportjaival.

- *Szorongó gyermek*

Ép intellektus mellett eltér az adott korosztálytól elvárható viselkedéstől. Jellemző, hogy tudja, de nem meri mondani. Énképe negatív, önértékelése alacsony, alulteljesít. Vegetatív tüneteket is mutathat, társas kapcsolatai beszűkülnek. Kiemelten fontos a szorongó gyerek számára a pozitív megerősítés, a jó társas kapcsolatok kialakítása, sikerélmény biztosítása. Elvárásainkat csak fokozatosan emeljük, kialakítjuk reális önképét, többféle megoldási stratégiát gyakoroltatunk be. Szülők felé a pozitív történeteket naponta jelezzük.

- *Figyelemzavaros gyermek*

Nem tud koncentrálni, rendetlenség van körülötte, nem tudja megszervezni az életét, gyakorlás nem segít.

- **Hiperaktív gyermek (figyelemzavar, motoros nyugtalanság, tanulási nehézség együttes)** Motoros nyugtalanságra jellemző, hogy állandóan mozgásban van az optimális ingerlési szint fenntartása érdekében. Belső ingerlő központja alulműködik. Tanulási nehézségre jellemző, hogy speciális az információ feldolgozás módja, az információk szétszóródottak. Hibáiból nem tanul. Cselekvését a következményekkel nem tudja összekapcsolni, büntetés hasztalan.

Fontos számára az azonnali megerősítés, a pozitív, elfogadó légkör. Fizikailag is mellette kell állni, segíteni, rövid, világos, egyszerű utasításokat adni. Meg kell tanítani arra, hogy kérjen segítséget. Csak azt szabad elvárni tőle, amire képes. Sikerélményeket kell biztosítani számára. Hasznos lehet a sikert adó mozgásos tevékenység, elsősorban ami vesztibuláris ingert biztosít. Csapatjáték nem megfelelő. Túlmozgatni, lefárasztani sem szabad, mert átbillen. Vesztibuláris inger számára az autózás, televíziózás. Metakommunikációt nehezen érti, saját korosztályával gyenge a kapcsolata.

- *Dyslexia*

Tünetei megjelennek a beszédben, írásban, olvasásban, magatartásban.

Jellemzője a hangtévesztés, szótagcsere, összetett szavak elő-és utótagjának cseréje. A dyslexiás gyermekeknek nyelvfejlődési elmaradásaik vannak, mint pl. megkésett beszédfejlődés, makacs beszédhiba, ügyetlen beszédszervi mozgások, szűk aktív szókincs, szótalálási nehézségek, rövid és grammatikailag helytelen mondatszerkesztés, gyenge verbális emlékezet, rossz nyelvi elemző képesség. Fejletlen lehet ritmusérzéke, lehet dominancia zavara, nehezen alakul ki a testsémája, ügyetlen a mozgása, rosszul tájékozódik térben és

időben, szerialitási zavarai vannak.

A dyslexia-veszélyeztetettség az olvasás tanulás megkezdése előtt diagnosztizálható, és terápiával megelőzhető. A szűrést, a fejlesztést az intézménybe kijáró logopédus végzi.

Óvodapedagógus feladata elsősorban a beszédhanghallás, térérzékelés fejlesztése.

- *Dyscalculia*

Számolási nehézség. Az érzékelés-észlelés, mozgás, figyelem, emlékezet, gondolkodás, beszédfejlődés nehézségeivel függ össze.

- *Motoros koordinációs zavar*

Jellemzője az „ügyetlenség”.

Típusai:

- a mozgástervezés zavara (diszpraxia),
- a testhelyzet megállapításának zavara (agnózia),
- a megfelelő irány megállapításának zavara (külső tér észlelésének zavara: jobb-bal),
- csökkent izomtónus (hypotónia).
- *Kommunikációs zavarok*

Mutizmus

Jellemzője, hogy az otthoni környezeten kívül a gyermek sem felnőttel, sem gyermekkel nem létesít verbális kapcsolatot, viselkedése erősen szorongó. Feladatunk elsősorban szorongásuk oldása, sikerélmények biztosítása. Verbális megnyilatkozást nem szabad erőltetni, esetleg a fülbesúgás technikájára megtaníthatjuk.

- Artikulációs zavar: pöszeség, orrhangzós beszéd.
- Beszédfolyamatosság zavara: dadogás, hadarás.
- Hangadási rendellenesség: diszfónia (rekedtség).

Egyéni fejlesztési terv

A sajátos nevelési igényű gyerekek fejlődésének dokumentálásához egyéni fejlesztési tervet kell készíteni. Amennyiben a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján a diagnózis BNO kóddal szerepel a fejlesztési tervet gyógypedagógus készíti el. Amennyiben BNO besorolás nem szerepel a diagnózisban, óvodapedagógus készít egyéni fejlesztési tervet.

Tartalma:

- Gyermek neve, születési ideje
- Óvodai felvétel ideje

- Szakértői bizottság megnevezése, a szakvélemény dátuma, felülvizsgálat ideje
- Diagnózis, vizsgálati eredmények
- Fejlesztendő területek
- Fejlesztési ütemterv havi bontásban
- Elért eredmények

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A sajátos nevelési igényű gyermek beilleszkedik az óvodai csoportba, amely közösség húzóerőként hat rá.
- Szívesen jár óvodába.
- Örömmel vesznek részt speciális tevékenységekben.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.
- Gyógypedagógiai fejlesztés hatására képességei optimálisan fejlődnek.
- A többségi gyermek és felnőtt közösség az együttélés során olyan humán értékekkel gazdagodik, mint elfogadás, tolerancia, segítőkészség, felértékelődik az egészség, mint érték.

Intézményünk jelenleg, - szakmai, személyi és tárgyi feltételek hiánya miatt - nem tudja fogadni a súlyos- és közép súlyos fogyatékos gyermekeket, így az integrált nevelés ezen területét nem tudjuk felvállalni.

7. Kiemelten tehetséges gyermekek

A tehetség az a veleszületett adottságokra épülő, sok gyakorlással, céltudatos fejlesztés segítségével kibontakoztatott képesség, mely közben a gyermek egy vagy több területen az átlagost messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni. (Harsányi, 1988)

Az Országgyűlés a 126/2008. OGY határozatában elfogadta a Nemzeti Tehetség Programot, melyet egészen 2028-ig kiemelt feladatként kezel. Fontosnak tartja az átfogó tehetséggondozást, melynek első lényeges lépcsőfoka a kora gyermekkorban történő tehetségcsíra felismerése és kibontakoztatásának

elindítása. A törvény megerősíti, hogy minden gyermek érdeklődését, adottságait figyelembe kell venni a nevelés során, segíteni kell a tehetségek felismerését, kiteljesedését.

Kiindulópontunk, hogy minden gyermek kiemelkedően jó valamiben, csak lehetőséget kell adnunk a "tehetségcsírák kibontakozására".

Nevelőtestületünk minden tagja elkötelezett a gyermekek tehetségének kibontakoztatásában.

A tehetséggondozás alapelvei, célja, feladatai

Tehetséggondozás alapelvei

- Óvodáskorban elsősorban tehetségigéretekről, a gyerekek tehetség csíráiról beszélhetünk.
- Olyan szeretetteljes légkör megteremtésére törekszünk, amelyben a gyermekek erős képességeikre támaszkodva, a tehetséggel összefüggő gyenge terület erősítését valósítjuk meg, komplex személyiségfejlesztés során, feltöltődés, pihenés lehetőségének biztosításával.
- A gyermek fejlődési ütemének, egyéni sajátosságainak szem előtt tartjuk.
- A tehetséggondozás során is elemi szükségletként jelenik meg a játék. A játékos elemek minden tehetségterületen megalapozzák, színesítik, kiegészítik a tehetséggondozás folyamatát.

A tehetséggondozás folyamata az óvodánkban

A „tehetségigéretek” fejlesztése, intézményünkben 2 formában megjelenő pedagógiai folyamat:

- **Csoporton belüli tehetséggondozás:** a „tehetségigéretek” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányuló óvodapedagógiai folyamat.

Az óvodapedagógus mindennapi tehetséggondozási feladatai a csoportban:

1. Az életkori és fejlődéslélektani szempontok figyelembevételével tervezi és szervezi tevékenységeket.
2. Probléma felvetésekre, a problémák azonosítására, a szituációk kezelésére és a kreativitás fejlesztésére lehetőséget teremt.
3. A cselekvő játékos tapasztalatszerző tevékenységek szervezésével a produktumok létrehozásával, konkrét személyre szabott, fejlesztő hatású értékeléssel támogatja a reális énkép kialakulását, a belső kontroll megerősítését.
4. A tevékenységek választhatóságával fokozzák az önállóságot.

8. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A gyermekek szociális háttere igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyermeket nevelő, esetleg csonka családokét.

Különösen nagy a felelősségünk a **halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

A hátrányos helyzet okai:

- a család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje,
- a család lakhelye és környezete,
- a gyermek és/vagy szülő egészségi állapota,
- a családtagok száma,

Környezeti okok:

- Szűkös lakásviszonyok:
- a család magas létszáma
- több generáció együttélése
- Szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok:

- kettős nevelés,
- felügyelet és gondozás hiánya,
- helytelen bánásmód (brutalitás),
- érzelmi sivárság, közömbösség,
- könnyelmű, felelőtlen életvitel,
- bűnöző családi háttér.

Anyagi okok:

- munkanélküliség,
- létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem,
- a szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen,

- a kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi okok:

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékosság,
- mozgáskorlátozottság,
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...),
- Szervi rendellenesség,
- Tartós betegség,
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek),
- Higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok:

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések:

- differenciált egyéni fejlesztés,
- egészségnevelés,
- életvezetési tanácsok a családok részére,
- a mozgás prioritása a nevelésben,
- tehetséges gyermekek fejlesztése,
- felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére,
- kirándulásokon a részvétel biztosítása,
- kulturális rendezvények csoportos látogatása,
- pályázatokon való részvétel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Jelzés a gyermekvédelmi megbízottnak.
- A gyermekek rendszeres óvodába járásának ellenőrzése.
- Családlátogatások alkalmával meggyőződés az indokolatlan hiányzások okáról, ezek megszüntetése.
- Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, fokozottabb együttműködés kialakítása a nevelőmunkában.
- A HH és HHH gyermekek felzárkóztatása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása.

- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás- és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.
- A szülőkkel – a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Az óvodában folyó nevelés eredményeképpen gyermekek hátrányai csökkennek, képessékké válnak az iskolai beilleszkedésre, életesélyeik növekednek.
- Pozitív énképpel és önbizalommal rendelkeznek.
- A gyermek a belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.
- A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Migrációs populáció integrációja

A nem magyar állampolgárságú gyermekek óvodai jelenlétének előfordulása esetén célunk a multikulturális nevelés megvalósítása. A bevándorló gyermekek nyelvi és kulturális integrációja esetén saját csoportjukhoz való identitásukat meghagyjuk, tiszteletben tartjuk. Az érintett óvodapedagógus oldott, feszültségmentes beszélő környezet megteremtésével növeli a nem magyar ajkú gyermekek beszéd bátorságát, és fejleszti nyelvi kifejezőkészségüket, verbális és nonverbális képességeiket.

Hisszük, hogy minden gyermek érdeklődése felkelthető valamilyen tevékenység iránt. Arra törekszünk, hogy felfedezzük minden gyermek legjobb adottságait és esélyt adjunk ezek kibontakoztatására.

Mi óvodapedagógusok törekszünk arra, hogy a gyermekeket bátorítsuk, önbizalmukat fejlesszük, egyéni tapasztalatszerzésre, önálló munkára ösztönözzük.

Kiemelt feladatunknak tekintjük, hogy az óvodás évek alatt a gyermek személyiségét komplexen fejlesszük, teret adva a kreativitásnak és a gyermeki motivációnak. Ehhez

biztosítjuk a feltétel nélküli elfogadást, szeretetet, felkeltjük a gyermekek kíváncsiságát és tudásvágyát.

Gyermek- és ifjúságvédelem

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, valamint az 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről egymással összhangban fogalmazza meg a gyermeki jogok és kötelességek sorát.

Az óvodai gyermekvédelem célja: a hátrányos helyzetben élő családok gyermekeinek felzárkóztatása, esélyegyenlőtlenség csökkentése. Prevencióval, folyamatos odafigyeléssel a hátrányok kompenzálása.

Feladatok

- A gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása.
- Az óvodai nevelés során bármilyen okból tilos a hátrányos megkülönböztetés.
- Tartsuk tiszteletben a gyermek gondolati -, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jogát.
- Humánus, megértő, egyéni bánásmód alkalmazása.
- A család gyermeke iránti felelősségének erősítése.
- A szociálisan hátrányos helyzetű családokban nevelkedő gyermekek óvodai felvételének biztosítása, rendszeres óvodába járásuk szorgalmazása.
- A gyermekvédelemre szoruló felmérése, bejegyzése a csoportnaplókba, a gyermekvédelmi felelős nyilvántartási füzetébe.
- Bizalmon alapuló szülő – óvodapedagógus viszony kialakítása, szükség szerint családlátogatások végzése, a veszélyeztető okok feltárása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek személyiségfejlődésének, érzelmvilágának segítése pozitív megerősítéssel.
- A személyiségfejlődésben gátolt vagy lemaradt gyermekek a Pedagógiai Szakszolgálat szakembereihez irányítása.
- A nevelési problémákkal, magatartászavarral küzdő gyermekek szüleivel folyamatos kapcsolattartás.
- A pedagógia eszközeivel helyes nevelési irányban való szemléletváltás elérése.
- Aktív együttműködés a Gyermejjóléti Szolgálat munkatársaival, a jelzőrendszer hatékony működtetése.
- Információ nyújtása a rászoruló családoknak a mindenkori rendelkezésekben, törvényekben megállapított juttatásokról, lehetőségekről.

Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatokat egy megbízott óvodapedagógus koordinálja éves munkaterv alapján. **A gyermeki jogok védelme azonban minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.**

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- A hátrányos helyzetű gyermekek felmérése.
- A hátrányos helyzet típusának mérlegelése, ez alapján a további teendők kidolgozása.
- A veszélyeztetett gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétel, a veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése, ez alapján a további teendőkre javaslattevés; egyeztetés a Gyermekjóléti Szolgálattal, nyilvántartja az intézkedéseket, eredményeket.
- Együttműködik a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival (Védőnői Szolgálat, gyermekorvos, Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat),
- Nyilvántartást vezet az óvodai gyermekekről (3 vagy több gyermekes család, gyermekvédelmi támogatásban részesülő, térítésmentes étkezésben részesülő, álapellátásban és veszélyeztetett helyzetű gyermekek).
- Munkaterv készítése, az igazgató rendszeres tájékoztatása, beszámoló az éves munkáról.
- Kapcsolattartás az óvoda orvosával, védőnővel.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- Segíti és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézményi szintű megállapítását.
- Rendszeresen figyeli a jogszabályok változásait.
- Tájékoztatja az óvodapedagógusokat a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokról, a szakmaközi megbeszéléseken hallottakról.
- Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvodapedagógusaival.
- Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek családi hátterének megismerése.
- A problémák, hátrányos helyzet okozta tünetek felismerése, jelzés a gyermekvédelmi megbízottnak, Gyermekjóléti Szolgálatnak.

- A gyermekvédelmi felelős rendszeres tájékoztatása a veszélyeztetett gyermekek fejlődéséről, beilleszkedéséről (esetmegbeszélés).
- A gyermekeket megillető jogok érvényesülésének biztosítása óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésre javaslattevés.
- Segítse az intézményben a Gyermekjóléti Központ alkalmazásában álló óvodai-iskolai szociális segítő személy tevékenységét.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, esélyegyenlősége.
- Minden esetben a gyermekek érdekeinek képviselője.
- Prevenció minden gyermekre való kiterjesztése.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén jelzi az igazgatónak, a hiányzást.
- A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, a szülői szerep eredményességét elősegíti.

A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermekek nevelésével, oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik. A pedagógust és a nevelő- oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottakat titoktartási kötelezettség terheli a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást.

A gyermekvédelmi rendszerben a szülőkkel való kapcsolattartás formái: fogadóóra, családlátogatás, szülői értekezlet, nyílt nap, véletlen találkozás, tanácsadás szülőknek, szülők tájékoztatása.

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.
- Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.
- Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.
- Bizalommal fordulnak felénk a szülők, elfogadják javaslatainkat, segítségünket.
- A segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik.

Az óvoda speciális szolgáltatásai

Szervezésükénél követendő célnak tartjuk, hogy ne zavarják az óvoda napirendjét és minden esetben feleljenek meg a gyermekek életkorának, legyenek játékosak.

Lehetőséget biztosítunk a szülők számára, hogy gyermekeiket a történelmi egyházak

hittan foglalkozásaira írathassák be. Ez a szolgáltatás ingyenes és heti egy alkalom.

A szülők igénye alapján önköltséges foglalkozások:

- Idegen nyelvvel való játékos ismerkedés
- Néptánc
- Labdaovi
- Pom-pom

9. Boldog Óvoda

„A Boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.” (Boldogságprogram)

Óvodánk 2020 szeptemberétől „Boldog Óvoda” címet nyert.

A Boldogságórák célja: a pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva a gyermekek csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére inspiráljuk őket, amelyek hozzájárulnak a gyerekek boldogságszintjének növekedéséhez. A pozitív érzelmi állapotok elérését, fenntartását és fokozását lehetővé tevő technikák és módszerek tanításával, az intellektuális és szociális fejlődés előmozdítását és a mentális egészség fejlesztését segíti a program.

A Boldogságóra Program 10 egymásra épülő témából áll, s ezek fokozatosan tárják a csoport, gyermekek elé a boldogság sokféle lehetőségeit, területeit, az arra való törekvés feltételeit.

Témakörök:

- A hála gyakorlása
- Az optimizmus gyakorlása
- Társas kapcsolatok ápolása
- Jó cselekedetek gyakorlása
- Elköteleződés egy cél mellett
- Megküzdési stratégiák
- Apró örömök élvezete

- A megbocsátás gyakorlása
- Testmozgás
- Fenntartható boldogság

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekeket meg kell tanítani az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására.
- Az új ötletek befogadása, a boldogságra való képesség erősítésére, kibontakoztatására.
- Pozitív énkép kialakítása.
- A feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk és társaink tiszteletének erősítése.
- Egy optimista, bizakodó életszemlélet alakítása.
- Derűs, vidám hangulatú mindennapok biztosítása.
- A szeretetteljes, vidám légkör nagyban hozzájárul a gyermekek pozitív pszichés fejlődéséhez, ezáltal kihat egészségükre, szomatikus fejlődésükre egyaránt.
- A programhoz hasonló játékos feladatokat rendszeres (napi szinten) alkalmazása.
- Beszélgető-kör alkalmával érzékenyítő gyakorlatok végzése
- Empatikus képességét erősítése.
- A nyitottság, a kíváncsiság, a játék és az öröm jogának biztosítása.
- A problémamegoldás képesség kifejlesztése.
- A vitakultúra elemeinek (bírálat, önbírálat, ok-okozati összefüggések, a mások véleményére való odafigyelés, a nyelvi megformálás) folyamatos alkalmazása.
- Minél szélesebb körű önkifejezési lehetőségek biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A különböző élethelyzeteket minél könnyebb megoldják.
- A problémákat stressz mentesen, hatékonyan kezelik.
- Pozitív életszemlélet.
- Odafigyelnek egymásra és önmagunkra. Egymás mondanivalóját tiszteletben tartják, meghallgatják egymást.
- Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, Ezt érzelmekben,

szavakban kifejezik.

- Betartják a kulturált viselkedés szabályait.
- Elfogadják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét (másságát)
- A vendégeket szeretettel fogadják.
- Szívesen végeznek munkát a közösségért.
- Együttműködnek a közös rendezvényeken.
- A konfliktushelyzetben társaikkal egyezkednek.

VII. A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEVÁLÁS VIZSGÁLATÁNAK MÉRÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Célunk:

Mindig aktuális a törvényeknek megfelelő, korszerű pedagógiai eljárásokat követő, aktuális, jól használható Pedagógiai Program álljon rendelkezésünkre.

Feladataink:

- A törvényi változásoknak megfelelően, időszakonként a programot felülvizsgáljuk, analizáljuk. A felmerült problémákat korrigáljuk és aktualizáljuk. Fontos, hogy a programot a pedagógusok magukénak érezzék, és a napi munkájukba szakszerűen beépítsék.
- A nevelőtestület által elfogadott új Pedagógiai Programot az igényeknek megfelelően felülvizsgáljuk, gyakorlati megvalósítását, elméleti (előadások, konzultációk stb.), módszertani (bemutatók, hospitálások) ismereteink bővítése előzi meg.
- A hatékony megvalósítás érdekében munkaközösségeket hozunk létre, melyek az éves tervükben meghatározzák az adott tanévre vonatkozó kiemelt feladataikat.
- A vezető a nevelési év kezdetére felkészül a pedagógiai munka irányításának, ellenőrzésének feladataira, ennek feladatmegosztását az éves munkaterv tartalmazza.